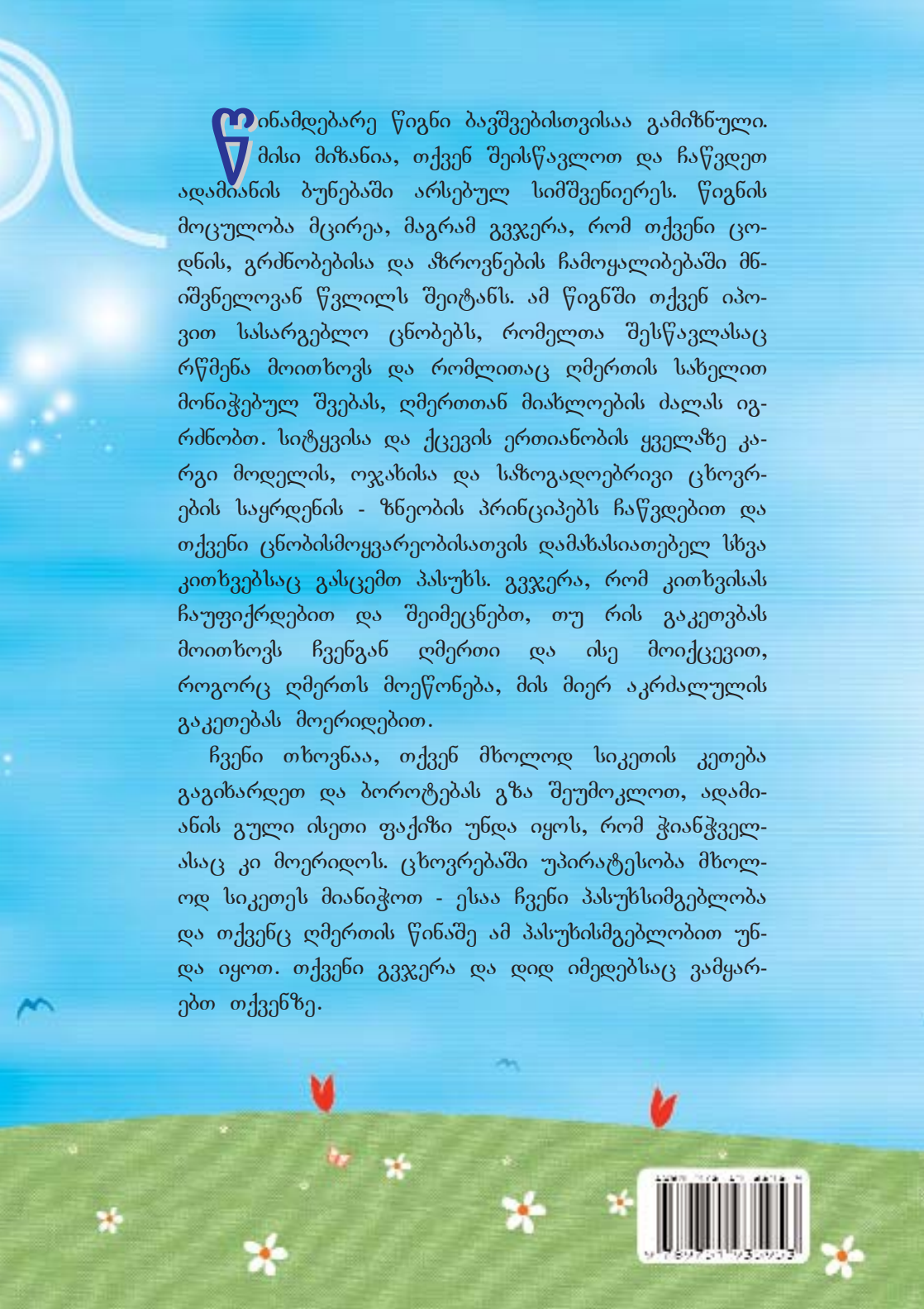

ჩემს სარწმუნოებას ვსწავლობ

დიანეთის საქმეთა სამმართველოს გამოცემულია

წინამდებარე წიგნი ბავშვებისთვისაა გამიზნული. მისი მიზანია, თქვენ შესწავლოთ და ჩაწვდეთ ადამიანის ბუნებაში არსებულ სიმშვენიერეს. წიგნის მოცულობა მცირეა, მაგრამ გვჯერა, რომ თქვენი ცოდნის, გრძნობებისა და აზროვნების ჩამოყალიბებაში მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს. ამ წიგნში თქვენ იპოვით სასარგებლო ცნობებს, რომელთა შესწავლასაც რწმენა მოითხოვს და რომლითაც ღმერთის სახელით მონიჭებულ შეგებას, ღმერთთან მიახლოების ძალას იგრძნობთ. სიტყვისა და ქცევის ერთიანობის ყველაზე კარგი მოდელის, ოჯახისა და საზოგადოებრივი ცხოვრების საყრდენის - ზნეობის პრინციპებს ჩაწვდებით და თქვენი ცნობისმოყვარეობისათვის დამახასიათებელ სხვა კითხვებსაც გასცემთ პასუხს. გვჯერა, რომ კითხვისას ჩაუფიქრდებით და შეიმეცნებთ, თუ რის გაკეთებას მოითხოვს ჩვენგან ღმერთი და ისე მოიქცევით, როგორც ღმერთს მოეწონება, მის მიერ აკრძალულის გაკეთებას მოერიდებით.

ჩვენი თხოვნაა, თქვენ მხოლოდ სიკეთის კეთება გაგიხარდეთ და ბოროტებას გზა შეუშოკლოთ, ადამიანის გული ისეთი ფაქიზი უნდა იყოს, რომ ჭიანჭველასაც კი მოერიდოს. ცხოვრებაში უპირატესობა მხოლოდ სიკეთეს მიანიჭოთ - ესაა ჩვენი პასუხისმგებლობა და თქვენც ღმერთის წინაშე ამ პასუხისმგებლობით უნდა იყოთ. თქვენი გვჯერა და დიდ იმედებსაც ვამყარებთ თქვენზე.

ჩემს სარწმუნოებას ვსწავლობ

ღიანეთის საჟამთა სამმართველოს გამომცემლობა

დიანეთის საქმეთა სამმართველოს გამომცემლობა: 625

საბავშვო წიგნები: 159

ტექსტების შემდგენლები:

არფასლან ღურმუში
ჰატიჯე იმილაკი
ილიას ასლანი
ნერიმან გოჭჩეგოზ კარათექინი

გრაფიკის მონტაჟი:

ელამ და მუჰამედ
ნურ ანბარლი

გრაფიკის შემსრულებლები:

აჰმედ ქარათაში
ემინე ქალელი
ისმაილ ჰაყვი გურბეთჩი

პედაგოგიური კონსულტანტი:

ელამი

ილუსტრაცია

თურგუთ ილმაზისა

გამომცემელი:

თურქეთის დიანეთის ფონდის
საგამომცემლო სტამბა
სავაჭრო საქმეთა
სამმართველო, ანკარა
ტელ. (0312) 354 91 31
ანკარა, ივლისი 2004
ISBN 975-19-359 5-4

თარგმნა:

შპს "თარჯიმანმა" ქ. ბათუმი,
ქუთაისის ქ. №19

საყვარელო ბავშვებო!

ჩვენი გულები თქვენდამი, სიყვარულით ფეთქავს. ეს წიგნი ამ სიყვარულს გამოხატავს და მათთვისაა განკუთვნილი, ვინც სწავლის ათვისების საუკეთესო ხანაში დაუზარელია.

ისლამი ალამაზებს და აკეთილშობილებს ჩვენს სულს. ალლაჰის სიყვარულისა და კეთილი ზნეობის შეძენა სწავლითაა შესაძლებელი. მხოლოდ მაშინ ვიქნებით ღმერთის რჩეულნი. წინამდებარე წიგნი ბავშვებისთვისაა გამიზნული. მისი მიზანია, თქვენ შეისწავლოთ და ჩაწვდეთ ადამიანის ბუნებაში არსებულ სიმშვენიერეს. წიგნის მოცულობა მცირეა, მაგრამ გვჯერა, რომ თქვენი ცოდნის, გრძნობებისა და აზროვნების ჩამოყალიბებაში მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს. ამ წიგნში თქვენ იპოვით სასარგებლო ცნობებს, რომელთაც შესწავლასაც რწმენა მოითხოვს და რომლითაც ღმერთის სახელით მონიჭებულ შვებას, ღმერთთან მიახლოების ძალას იგრძნობთ. სიტყვისა და ქცევის ერთიანობის ყველაზე კარგი მოდელის, ოჯახისა და საზოგადოებრივი ცხოვრების საყრდენის - ზნეობის პრინციპებს ჩაწვდებით და თქვენი ცნობისმოყვარეობისათვის დამახასიათებელ სხვა კითხვებსაც გასცემთ პასუხს. გვჯერა, რომ კითხვისას ჩაუფიქრდებით და შეიმეცნებთ, თუ რის გაკეთებას მოითხოვს ჩვენგან ღმერთი და ისე მოიქცევით, როგორც ღმერთს მოეწონება, მის მიერ აკრძალულის გაკეთებას მოერიდებით.

ჩვენი თხოვნაა, თქვენ მხოლოდ სიკეთის კეთება გაგინარდეთ და ბოროტებას გზა შეუშოკოთ, ადამიანის გული ისეთი ფაქიზი უნდა იყოს, რომ ჭიანჭველასაც კი მოერიდოს. ცხოვრებაში უპირატესობა მხოლოდ სიკეთეს მიანიჭოთ - ესაა ჩვენი პასუხისმგებლობა და თქვენც ღმერთის წინაშე ამ პასუხისმგებლობით უნდა იყოთ. თქვენი გვჯერა და დიდ იმედებსაც ვამყარებთ თქვენზე.

დიანეთის საქმეთა სამმართველო

სარჩევი

რწმენა

4

კარი პირველი

ჩვენი გამჩენი ღმერთი: ალლაჰი..... 6

კარი მეორე

1. ღმერთის მბრძანებლობაში მყოფი
სულიერი მოსამსახურეები – ანგელოზები..... 11
2. ღვთიური ცოდნის წყაროები: წმინდა წიგნები..... 12
3. ღმერთის გამოგზავნილი რჩეული წინამძღვრები:
შუამავლები 13
4. ამ ქვეყნის მიღმა – საიქიო ცხოვრება 15
5. ღვთისმძიერი უცვლელი ზომები:
ბედისწერა და განგება..... 17

ღვთისმსახურება

კარი პირველი

ჩვენი ღმერთის წინაშე ღღეში ხუთჯერ
ლოცვა (ნამაზი)..... 23

კარი მეორე

თავისთავის გაწვრთნა და ნებისყოფის სწავლა:
მარხვა..... 28

კარი მესამე

1. ღმერთის ბოძებული შეფასება და – ზექათი..... 31
2. სიწმინდისაკენ მგზავრობა – ჰაჯი..... 33

ზნეობა

კარი პირველი

1. ისლამი ლამაზი ზნეობაა..... 38
2. ძვირფასი მუჰამედ შუამავალი,
როგორც ზნეობის წყარო..... 40

კარი მეორე

ვალდებულებები თავისთავისა და ჩვენი
ოჯახის წინაშე..... 42

კარი მესამე

მოვალეობები გარემოსა და მთელი
კაცობრიობის წინაშე..... 46

რწმენა

ჩემს
სარწმუნოებას
ვსწავლობ

შეისწავლე, გამოიკვლიე, იფიქრე

”ჰეი, მორწმუნენო!
იწამეთ ალლაჰი, მისი
შუამავალი და წიგნი,
რომელიც გარდმოუვლინა
თავის შუამავალს, წიგნი,
რომელიც

გარდმოავლინა ადრე.
ვინც უარჰყოფს ალლაჰს,
მის ანგელოზებს, მის
და წიგნებს, მის შუამავ-
ლებს უკანაკნელ დღეს,
უკვე ცდუნებულია
უკიდურესის ცდუნებით.

(სურა ქალები-ნისა
აიათი: 136)

1. ამ სიტყვების მნიშვნელობები კარ-
გად შეისწავლეთ და დაიმახსოვრეთ,
ჩაიწერეთ უბის წიგნაკში და არ დაივ-
იწყოთ: იმანი (რწმენა),

მუმინი (მორწმუნე), ისლამი, მუსლი-
მანი, ვაჰი.

2. ყოველდღიურ სასაუბრო ენაზე
დაწერეთ ისეთი ანდაზები ან გამონათქ-
ვამები, რომლებშიც ქვემოთ მოცემულ
სიტყვათაგან ერთ-ერთი იქნება გამოყენ-
ებული: ალლაჰი, ანგელოზი, ყურანი,
შუამავალი, საიქიო, განკითხვის დღე
(ყიამეთი). ამ სიტყვების გამოყენების მი-
ზეზის შესახებ ამხანაგებთან ერთად იმ-
სჯელეთ.

3. რელიგიის კულტურისა და ბავშ-
ვთა ზნეობრივი აღზრდის შესახებ ბევ-
რი წიგნი იკითხეთ.

აღლაჰის გაჩენილ ყველა არსებათა შორის ადამიანს განსაკუთრებული ადგილი უკავია. ამ განსაკუთრებულობის მინიჭების ყველაზე ძირითადი ფაქტორი აზროვნების უნარია. ადამიანი აზროვნების საშუალებით განასხვავებს კარგსა და ცუდს, ღამაზსა და უმნოს, სწორსა და არასწორს. ადამიანისათვის დამახასიათებელია სხვადასხვა მოთხოვნები, როგორიცაა: ჭამა, სმა, ძილი და სხვა. თუ კი ესენი დააკლდება, სხეული მის ფუნქციებს ვერ შეასრულებს და ჯანსაღ არსებობას ვერ გააგრძელებს. ასევე ვერ შეძლებს, ფიქრს, სიყვარულს, სიხარულს, მწუხარებას. მსგავსი არაფიზიოლოგიური, ადამიანისათვის ყველაზე საჭირო სულიერი სარჩო რწმენაა. მხოლოდ ამ საჭიროებათა უზრუნველყოფის შემდეგ მიაღწევს ადამიანი ნამდვილ ბედნიერებასა და სიმშვიდეს. რწმენა, ეჭვის გარეშე დაჯერება და ნდობაა.

ადამიანი, რომელიც იწამებს, მორწმუნე (მუმინი) ჰქვია. ჩვენი სარწმუნოების, ისლამის რწმენის პრინციპები ექვს თემად შეიძლება განვიხილოთ. ესენია: აღლაჰის, ანგელოზების, წმინდა წიგნების, აღლაჰის შუამავლების, განკითხვის დღის, ბედისწერისა და განგების რწმენა, ყველა ესენი კი ყურანის ტექსტ ”ამენტუ“შია ჩამოთვლილი.

თუ კი ”ამენტუ“ არ იცით, უფროსებისაგან ისწავლეთ.

კარი პირველი

ჯილდოები გამგენი:

ელეფანტი

”ვინც ალლაჰს იწამებს, ალლაჰი მის გულს სისწორისაკენ მიმართავს. ალლაჰი ყველაფრის ღირსეულად მცოდნეა.“

(სურა თეაბუნი, აიათი 11)

”ალლაჰს აქვს საუკუნოვანი სახელები. შეევედრეთ მას (ალლაჰს) მათით. (საუკეთესო სახელებით)“

(სურა არაფი-მალლობნი აიათი 180)

რწმენის საფუძვლების ცენტრს ”ალლაჰის რწმენა“ შეადგენს. ალლაჰის რწმენა მის ცნობას საჭიროებს. მისი თვისებების შესწავლა მისი გამოგზავნილი შუამავლებიდან და წმინდა წიგნებიდან შეგვიძლია. ეს ცნობები მისივე ლამაზ სახელებშია განთავსებული, რომლებსაც მთლიანობაში

”ესმაც
ხეხნა“
ეწოდება

კ
გ
მ
ა
ნ
ი

7

რ
ე
ს
პ
ონ
დ
ენ
თ

ვ
ლ
ტ
ა
ნ
ო
ბ
ი
წ

პირადი ეპითეტები

კუჭული
არსებობს

ყიდეშ
დასაბამი არ აქვს

ბეჭა
უსასრულოა

ვაჰდანიეთი
ერთია

მუჰალეფეთუნ
ლილ ჰავადის
გაჩენილებს არ ჰგავს

ყიამ ბი ნეფსიჰი
რაიმეზე და ვინმეზე
დამოკიდებული არაა

სუბუთი	*	ეპითეტები
ჰაიათი		ის უეჭველად ცოცხალია
ილიმი		ყველაფერი იცის
სემი		ყველაფერი ესმის
ბასარი		ყველაფერს ხედავს
ქელამი		მართალ და ლამაზ სიტყვას იტყვის
ირადე		თავისი ნება-სურვილის განხორციელების ძალა მესწევს
ყუდრეთი		ყველაფერის გაკეთების ძალა მესწევს
თეყვინი		გააჩენს, რასაც მოისურვებს

სუბუთი: * ზოგადი ეპითეტი, ესე იგი ამ სახელის ქვეშ გაერთიანებული თვისებები ზოგადი ხასიათისაა.

ის უკვლავია, მის გარდა ყველაფერი
დროებითია. მან ყველა და ყველაფერი იცის. მას
არაფერი დაემალება. ჩვენში არსებული ფიქრები
მოლიანად იცის. სადაც უნდა ვიყოთ, ჩვენი
ყველა სიტყვა ესმის და ყველაფერს ხედავს.
ყველას თხოვნა-ვედრება ესმის და მათ
მოთხოვნებზე რეაგირებს. ბრძანებებსა და სურვ-
ილებს აღამიანებს შუამავლების მეშვეობით
აცნობებს. რაც სურს, დამოუკიდებლად აკეთებს,
მის სურვილებს წინ ვერავინ აღუდგება. ყველა
სურვილს როგორც მას უნდა, ისე ისრულებს.
როცა რაიმეზე იტყვის: "გაჩნდი", მაშინვე
გაჩნდება. მთელი სამყარო მან გააჩინა. ყველა
მის მიერ გაჩენილი რაიმე მიზნით არსებობს და
ყველაფერი ერთმანეთთანაა შერწყმული.

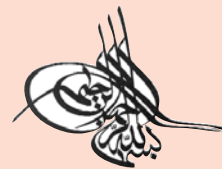
იფიქრეთ თქვენს გარშემო მყოფი
არსებების გაჩენის მიზნის შესახებ. მათ
შორის თუ არის ისეთი, რომელიც თქვენი
აზრით, ტყუილადაა გაჩენილი? ამ საკითხზე
ამხანაგებთან იმსჯელეთ. შეეცადეთ
აღმოჩინოთ ყველა არსების გაჩენის მიზეზი.

აღლაჰის სახელით...

იმისათვის, რომ ვიწამოთ აღლაჰი, აუცილებლად უნდა გვიყვარდეს ის. სიყვარული კი მარტო სიტყვით არ გამოიხატება, არამედ საქმითა და ქცევით დადასტურებაა საჭირო. ვისაც აღლაჰი სწამს, მის ბრძანებებსა და მოთხოვნებსაც უნდა ასრულებდეს. აღამიანმა, რომელმაც იცის, რომ მას აღლაჰი ყოველთვის ხელავს, საკუთარი მოქმედებით აღლაჰის კმაყოფილების მოსაპოვებლად უნდა იზრუნოს. ეს კი ყოველთვის აღლაჰის გახსენებითაა შესაძლებელი. აღამიანისაგან აღლაჰის გახსენების ერთ-ერთი ნიმუში ყველა საქმის დაწყების წინ "ბისმილლაჰ"-ის თქმაა. ბისმილლაჰ-ის თქმა "ბისმილლაჰირრაჰმანირრაჰიმ" წინადადების თქმას ნიშნავს. მისი მნიშვნელობაა: "მოწყალე და შემწყალებელი აღლაჰის სახელით." ამ გამოსატყულების მოკლედ გამოთქმა "ბისმილლაჰ" სიტყვითაც შეიძლება. მნიშვნელობა კი ერთია. ბისმილლაჰ-ის თქმით ჩვენ სამ რამეს ვაკეთებთ:

- აღლაჰისადმი ჩვენს რწმენას სიტყვით ვადასტურებთ.
- ამა თუ იმ საქმისათვის აღლაჰისაგან დახმარებას ვითხოვთ.
- აღლაჰთან ჩვენს ყოფნას ვადასტურებთ

ბისმილლაჰირრაჰმანირრაჰიმ

აღლაჰის განსაკუთრებულ სახელთაგან შვიდი მათგანი დაიზეპირეთ და კვირის ყოველ დღეს ამ სიტყვათაგან ერთ-ერთის გამოყენებით მას შეევედრეთ. მაგალითად, შენ ჰაფიზი (დამცავი) ხარ, ჩემო აღლაჰო! ყოველგვარი ცუდისა და სიგლახეებისაგან დამიცავი.

ქვემოთ მოცემულია ყოველდღიურ მეტყველებაში ხშირად გამოყენებული აფორიზმები და გამონათქვამები. გარშემოყოფთა დახმარებით ეს სია გააფართოეთ, რატომაა ამ გამონათქვამებსა და აფორიზმებში სიტყვა

- * ალლაჰი“ ხშირად გამოყენებული? ამის შესახებ ამხანაგებთან იმსჯელეთ.
- * ალლაჰმა დედიან მამიანი გაგზარდოს!
- * ალლაჰმა მოთმინების უნარი მოგცეთ!
- * ალლაჰმა საყვარელს შეგყაროთ!
- * ალლაჰმა ბარაქა მოგცეთ!
- * თუ კი ალლაჰი ერთ კარს დაგიკეტავს, მეორეს გაგიღებს!
- * ჩიტი, რომელიც ვერ ფრინავს, ალლაჰი მას დაბალ ტოტს მიუჩენს!
- * ალლაჰი ამაგს არ დაგიკარგავს!
- * ალლაჰმა თუ მოგცა, უცხო მოიტანს, ნიაღვარი მოიტანს, ქარი მოიტანს!
- * ალლაჰმა სიკეთე მოგცეთ!
- * გუარავდეთ ალლაჰი!
- * ალლაჰის ნათქვამი ასრულდება!
- * ალლაჰმა სიმშვიდე მოგცეთ!
- * ალლაჰმა აცხონოს!
- * როცა ალლაჰი მოგვარე გეყოლება, ხმალი ხისაც რომ იყოს, გაჭრის!
- * ალლაჰს ადამიანისათვის ერთი პირი და ორი ყური მიუცია, რათა ერთი თქვას და ორი გაიგონოსო!
- * გემინოდეს ალლაჰის!
- * ალლაჰი ერთი, სიტყვა ერთი!
- * ალლაჰი ერთი, შუამავალი სამართლიანი, ბადაგი შავი, მაწონი თეთრი!
- * თუ კი ალლაჰი დაეხმარება თავის მონა-მსახურს, ყველაფერი რიგზე იქნება!

ადამიანს, რომელსაც ალლაჰი სწამს

^a ვისაც ალლაჰი უყვარს, ის ალლაჰსაც უყვარს.

^a ვინც იცის, რომ ალლაჰი ყველაფერს ხელაფს და ყველაფერი ესმის, ის მარტოობისას, ისე როგორც სხვებთან ერთად, პატიოსნად და ღირსეულად იქცევა, ერთგულია, ვინც იცის, რომ ალლაჰი სამართლიანია და სიმართლის თქმა უყვარს, ის ვინმეს უსამართლოდ არ მოექცევა და არც უსამართლობის წინაშე მოიხრის ქედს.

^a ვინც იცის, რომ ალლაჰს ყველა ვედრება ესმის, ის ყოველთვის ალლაჰს მიენდობა და შეეკედლება, ყველანაირი სიძნელის დასაძლევად ძალა მოემატება.

^a ვინც იცის გაჩენის მიზანი - საიდან მოდის და საით მიდის, ის თავს იმედიანად გრძნობს.

კარი მეორე

၇. ဤဇယားနှင့် ပြန်လည်စစ်ဆေးရန် ပြန်လည်
 ဖြည့်စွက်ရန် ပြန်လည်အမိန့်ပေးရန်
 အမိန့်ပေးရန်

აღლაჰის მიერ სინათლისაგან გაჩენილ და თვალით უხილავ არსებებს ანგელოზები (მელექი-მელაიქე) ჰქვია. ანგელოზები არ ჭამენ და არ სვამენ, მათ სქესობრივი მოთხოვნები არ ახასიათებთ. აღლაჰის ბრძანებებს უყოყმანოდ ასრულებენ, დღისითა და ღამით განუწყვეტლივ აღლაჰს ახსენებენ, მორწმუნეთათვის ღმერთს ევედრებიან. ყველა მათგანს სხვადასხვა მოვალეობა აკისრია, მათი ზუსტი რიცხვი მხოლოდ აღლაჰმა იცის. ჩვენთვის ცნობილია ოთხი ანგელოზი: ჯებრაილი, მიქაილი, ისრაფილი და აზრაილი.

”და, ალლაჰს თაყვანს
სცემს მიწამდე
თავდახრით (სეჯდეს
უძღვნის), რაცა
არიან ცათა სა შინა
და დედამიწას ზედა
სულიერთაგანი და
ანგელოზებიც
(მელაიქებიც) და
ისინი როდი ქედმეღ-
იდურობენ!...

(სურა ნაჰლი-ფუტკარი.
აიათი 49)

ადამიანს, რომელსაც სწამს ანგელოზები, მან

- ა** იცის, რომ არასდროს მარტო არაა. ალლაჰი მას მფარველი ანგელოზების მეშვეობით ყოველთვის და ყველგან იცავს.
- ა** იცის, რომ მწერალი ანგელოზები მისთვის (ქირამენ ქათობინ) მის ყველა კარგსა და ცუდ საქმეს სწერენ, ამიტომ უფრო ყურადღებით იქცევა.
- ა** იცის, რომ ანგელოზები მისთვის ღმერთს ევედრებიან, ამიტომ თვითონაც მისთვის და ყველა მუსლიმანისთვის ღმერთს ევედრება.

დღეიური ცოლნი ჩუბოები: ჩინდა ჩიგნები

”...ალლაჰმა მოავ-
ლინა შუამავალი
მახარობლად და
მაფრთხილებლად და
მათთან ერთადვე
გარდმოავლინა
ჭეშმარიტების წიგნი,
ადამიანთა შორის
უთანხმოებათა
გადასაწყვეტად...”

(სურა ბაყარა-ფური,
აიათი 213)

წმინდა წიგნები, ისეთი წიგნებია, რომლებიც მოვლენილია ადამიანებისათვის და შეიცავენ ალლაჰის წერილებს, ბრძანებებს და აკრძალვებს. ეს წიგნები ამქვეყნად სიკეთის, სიმართლის, სილამაზის შეცნობის და ცუდისაგან დაფარვის მიზნით ალლაჰის მიერ ადამიანებისათვის ბოძებული სწორი გზის მაჩვენებელია. ეს წიგნებია: თევრათი (თორა), ზებური (ფსალმუნები), ინჯილი (სახარება) და ყურანი. წმინდა წიგნები, რაც განსხვავებულ დროსა და განსხვავებულ ხალხთათვის იყოს გარდმოვლენილი, ყველა ერთ გამოძახილს ისახავს მიზნად: საღი რწმენა, სწორი ქმედება, კარგი ზნეობა. ამ წიგნთაგან ზოგნი გარკვეული საზოგადოებისათვის, ხოლო ბოლო წიგნი ყურანი კი სრულიად კაცობრიობისთვისაა გარდმოვლენილი. ალლაჰის ბოლო წერილი ყურანი, რომელიც დედამიწის დასასრულამდე მოქმედებაში იქნება, ჩვენს საყვარელ მუჰამედ შუამავალს გამოეგზავნა. სხვა წიგნთა ორიგინალები აღარ არსებობს. ყურანი (ისეა შემონახული), ერთი ასობგერაც კი არაა შეცვლილი და ქვეყნის დასასრულამდე შეუცვლელად გააგრძელებს არსებობას. დედამიწაზე წიგნთაგან ყველაზე ხშირად ყურანი იკითხება, რადგან მისი კითხვაც ღვთისმსახურებაა.

ეხიეთ, ალლაჰის მიერ გარდმოვლენილ
წიგნთაგან ყურანზე აღრე არსებული წიგნები
რომელ შუამავალს გამოეგზავნა!?

(სურა საქონელი-ენაამი,
აიათი 48)

შუამავლებმა მორწმუნე და კეთილისმყოფელი ადამიანებისათვის გადმოსაცემი ლამაზი ჯილდო გვახარეს. მათ ალლაჰის ბრძანებების შეუსრულებლობით მოსალოდნელი ცუდი სიმპტომების შესახებაც განსაკუთრებით გაგვაფრთხილეს. შუამავლებს რეპუტაციის გამო უპირატესობა ჰქონდათ მინიჭებული. ალლაჰმა ადამიანებს ძალიან ბევრი შუამავალი მოუვლინა, მაგრამ მათგან ყურანში მხოლოდ ოცდახუთი შუამავლის სახელია ნახსენები.

ალლაჰის ყველაზე ბოლო წერილის - ყურანის ჩვენამდე მომტანი ბოლო შუამავალი ჩვენი საყვარელი მუჰამედი. ის ალლაჰის მიერ მოვლენილ შუამავალთაგან ყველაზე ბოლოს მოვლინებულია კაცობრიობის პატრონობისა და მოწყალების მისიით. ის ყურანის ცხოვრებაში გამტარებელი, სამაგალითო ადამიანი იყო.

ადამიანი, რომელსაც სწამს შუამავლები...

- a ყველა სფეროში მათგან იღებს მაგალითს.
- a ცდილობს, რომ შუამავალთა მსგავსად მისაბადი იყოს.
- a შუამავალთა ქცევებსა და მოქმედებებს სწავლობს და ცდილობს ისინი ცხოვრებაში გამოიყენოს.
- a იცის, რომ შუამავლები ყველას მიმართ სამართლიანი იყვნენ და ცდილობს, რომ თვითონაც მათსავით სამართლიანი იყოს.

ისწავლეთ ყურანში მოხსენიებული შუამავლების სახელები, გამოიკვლიეთ დღეს ამ სახელთაგან რომლები გამოიყენება.

4. საიჭიო ცხოვრება

სიცოცხლეცა და სიკვდილიც ალლა-ჰმა დააწესა. ყველაფერი, რაც სულერია დელამიწაზე, იბადება, ჩნდება, ცხოვრობს და კვდება. შემოდგომაზე ფოთლები იწყებენ გაყვითლებას და ცვენას; გაზაფხულის დადგომასთან ერთად ხეები იწყებენ გამწვანებას, აყვავდებიან და ნაყოფს იძლევიან. ასეა ადამიანებიც. ერთ დღეს ყველა ადამიანი უნდა მოკვდეს, მაგრამ სიკვდილი ყველაფრის დასასრული არაა, ის ახალი, განსხვავებული და მარადიული ცხოვრების დასაწყისია.

ისე, როგორც ყველა არსება, სამყაროც, რომელშიც ჩვენ ვცხოვრობთ, დასრულებადია. სამყაროს დასრულებასა და განადგურებას ყიამეთის დღე ჰქვია.

ყიამეთის მოსვლის დრო ალლაჰის გარდა არავინ იცის. ის მოულოდნელად მოვა. ყიამეთის შემდგომი პერიოდი საიჭიოს ცხოვრებაა.

”უეჭველად. ღვთისმოშიშნი ბალებში და წყაროებთან დამკვიდრდებიან...”

(და, მათ ეტყვიან):

”შედიოთ იქ, მშვიდობითა, უსაფრთხონი!“ და, აღმოვუხაპავთ ზიზღსა. მათსა გულებთასა შინა არსებულსა, და ძმებადქცეულნი, პირისპირ ტახტსარეცლებზე მსხდომარენი (იგანცხრომებენ). არ გაეკარებათ იქ(ში) მათ დაღლილობა და არცარასოდეს იქიდან არ იქნებიან ისინი გამოჰგვრილნი“.

(სურა-ჰიჯრი, აიათი 45-48).

შეადგინეთ გამონათქვამები, რომელშიც განკითხვის (მაჰშერის) დღე იქნება ნახსენები. იმსჯელეთ ამხანაგებთან მათ შესახებ, თუ რა ფორმითაა ისინი გამოყენებული.

ალლაჰმა მიწიერი ცხოვრება ადამიანთა გამოსაცდელად გააჩინა. ალლაჰი მისი ბრძანებების შემსრულებლებს და არაშემსრულებლებსაც საიქიოში სამართლიანად განსჯის. ამქვეყნიური ცხოვრება საიქიოს სამზადისია. ჩვენს მიერ გაკეთებულმა საქმეებმა საიქიო გზა უნდა გაგვინათოს. საიქიო ცხოვრება ყველა ჩვენთაგანის ხელახალი გაცოცხლებისა და სამართლიანად განსჯის დღიდან იწყება. გასამართლების (მაჰშერის) დღეს ყველა ალლაჰის წინაშე წარსდგება. ამქვეყნად, ვისაც მცირეოდენი სიკეთე ასევე თუნდაც მცირეოდენი სივალზე გაუკეთებია, იქ ყოველივე ესენი გამოჩნდება.

ის, ვინაც ამქვეყნად ალლაჰის ბრძანებების შესაბამისად არ იცხოვრა, არ მოინანია და არ ეპატია, დასასჯელად ჯოჯოხეთში წავა. ისინი კი, ვინც ალლაჰის ბრძანებების შესაბამისად იცხოვრეს, ნაირ-ნაირი ჯილდოებით, ყოველგვარი ხილითა და სარჩოთი აღსავსე სამოთხეში იცხოვრებენ. მათთვის იქ არც მწველი სიცხეა და არც გამყინავი სიცივე. ის, რაც თვალს ამ ქვეყნად ნანახი აქვს და რაც სულსაც მოესურვება, სამოთხეში ყველაფრით გაუმასპინძლდებიან.

ადამიანი, რომელსაც საიქიო სწამს, მან

- ^a იცის, რომ ყველა მისი საქციელი, კარგია თუ ცუდია, აუნაზღაურებელი (განუკითხავი) არ დარჩება.
- ^a იცის, რომ სამოთხეში მისთვის გამზადებული, ალლაჰისეული ჯილდოების მისაღებად მისი ბრძანებების შესრულება აუცილებელია
- ^a იცის, რომ ამქვეყნიური ცხოვრება ისეა, როგორც ყანა, საიქიო კი მოსავლის ალების დრო. ამიტომ ამქვეყნიური ცხოვრების ყველაზე კარგად გამოყენებას ცდილობს.
- ^a იცის, რომ სუსტის მიერ ძლიერისაგან ასალების ალების დრო უეჭველად დადგება; ამიტომ უსამართლოდ არავის არ ექცევა.

სამოთხეში ალლაჰმა რა სახის სარჩოები
ვინდათ რომ მოგართვას?

5. დღეითიძიერები უცვლელი განთქი:

தேவதாஸம் இவ் காவ்யம்

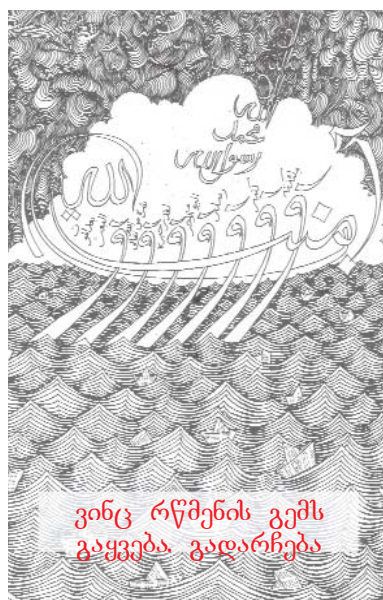
აღლაჰმა სამყაროს გაჩენამდე იცოდა თუ რა, როდის და რანაირად მოხდებოდა. იმიტომ, რომ სამყაროს გამჩენი და მასში ყველაფრის მტკიცედ განმსაზღვრელი თვითონაა. აღლაჰმა ადამიანი გააჩინა და მოქმედებისა და ქცევის თავისუფლება მისცა. ადამიანისათვის ეს გამოცდაა, სწორ გზას აირჩევს თუ არასწორს. აღლაჰმა იცის, ადამიანი საკუთარ ქცევებზე რა შედეგს მიიღებს. აღლაჰის მიერ ყველაფერზე ზომისა და რიგის წინასწარ განსაზღვრას, ადამიანების შესახებ ყველაფრის ცოდნასა და მათი ცხოვრების წარმართვას ბედისწერა ჰქვია, ხოლო ამ ცოდნის განხორციელებას და სხვადასხვა მოვლენების მოხდენას — განგება.

და, არა არს
არრა, რისი
საგანბურიც ჩვენ
არ გაგვაჩნდეს,
და (მაინც) არ
გარდმოვაკლებთ
მას, განსაზღვ-
რულ ოდენობაზე
მეტს.

(სურა ჰიჯრი,
აიათი 21)

აღამიანს, რომელსაც სწამს
ბედისწერა...

- a სჯერა, რომ ალლაჰმა ყველაფერი იცის და მის გარეშე ერთი ფოთოლიც კი არ გაინძრევა.
- a ყურადღებას აქცევს ალლაჰის მიერ სამყაროში ჩამოყალიბებულ წონასწორობას და ცდილობს არ დაარღვიოს იგი.
- a იცის, რომ ალლაჰმა ყველაფერი ერთიანი სისტემით გააჩინა და როგორც ამ სისტემის ერთი ნაწილი, შემხვედრი სიძნელეების წინაშე ბრძოლისას ალლაჰს მიეწოდება.

ჩემო ალლაკო!

რაჰმანი ხარ; განურჩევლად ყველასი მოწყალე ხარ, ჩვენ შეგვიწყალე.
რაჰიმი ხარ; შენ მოყვასთა სიყვარულით შემშკობელი ხარ, შენს
 საყვარელთა რიგებში მიგვიღე
ყუდლუსი ხარ; ყოველგვარ ნაკლოვანებათაგან შორს ხარ, სიბილწისაგან
 გაგვწმინდე
სელამი ხარ; ყოველგვარი საფრთხისაგან დამცავი ხარ, შიშისაგან გად-
 აგვარჩინე
მუმინი ხარ; გულებზე ნდობის მომფენი ხარ, ჩვენი შენდამი ნდობა
 განამტკიცე
აზიზი ხარ; უსასრულო და უმაღლესი ღირსების პატრონი ხარ, ჩვენ
 უღირსს ნუ გაგხვდი
მუთეჟებბირი ხარ; ყველაფერზე დიდი ხარ, მედიდურობისაგან დავგიცავი
ბაარი ხარ; ყველაფერს ერთმანეთის შესაფერს გააჩენ, ჩვენ ამ თანხმობას
 ნუ ჩამოგვაშორებ
მუსავეირი ხარ; ყველა არსებას ლამაზ ფორმას აძლევ, ჩვენ ამ სილამა-
 ზის შენარჩუნების ძალა მოგვეც
ლაფუფარი ხარ; ძალიან, ძალიან, მპატიებელი ხარ, ჩვენ შენი პატიების
 გარეშე ნუ დაგვტოვებ.
ვეჰჰაბი ხარ; საჩუქრების უხვად მომცემი ხარ, ჩვენ შენი საჩუქრებით
 გაგვახარე
რეზზაყი ხარ; ყველაზე სარჩოს მიმცემი ხარ, ჩვენს სუფრას უწყალობოდ
 ნუ დატოვებ
ფეთთახი ხარ; ყველაფრის ბოლომდე გამძლე ხარ, ცხვირწინ კარს ნუ
 დაგვიკეტავ
ალიმი ხარ; ყველაფრის სრულყოფილად მცოდნე ხარ, ჩვენ უცოდინ-
 რობისაგან დავგიფარე
აბიდი ხარ; სურვილისამებრ შემვიწროებელი ხარ, ჩვენ ნუ შეგვავიწ-
 როვებ
ბასითი ხარ; სურვილისამებრ გამფართოვებელი ხარ, ჩვენ თავისუფლად
 მოგვათქმევინე სული
ყააბიდი ხარ; სურვილისამებრ დამმდაბლებელი ხარ, ჩვენ ნუ
 დაგვამცირებ
რაფი ხარ; სურვილისამებრ ამმაღლებელი ხარ, ჩვენ
 აგვამაღლე
მუიზი ხარ; პატივისა და ღირსების მომცემი ხარ, ჩვენ ღირსება მოგვეც
მუზილი ხარ; დამმდაბლებელი და არარობად მქცევი ხარ, ჩვენ არ დაგვ-
 ამდაბლო

სემი ხარ; ფარული, ღია, ყველანაირი სიტყვის მსმენელი ხარ, ჩვენ შენზე შესმინებისაგან ნუ დაგვაშორებ

ბასირი ხარ; ყველაფერს მთელი სიფაქიზით ხედავ, ჩვენ სიფაქიზის დასანახი თვალები მოგვეცე

აადლი ხარ; ნამდვილი სიმართლის გამტარებელი ხარ, ჩვენ წვალებას გადაგვარჩინე

ლატიფი ხარ; სიკეთე და დისულოვნება უხვად გაქვს, ჩვენ სიკეთის ზღვარზე გვატარე

ჰაბირი ხარ; ყველა საქმის შესახებ ინფორმირებული ხარ, ჩვენ ჩვენს შესახებ არა-ინფორმირებულს ნუ დაგვტოვებ

ჰალიმი ხარ; შენს გაჩენილებზე ღმობიერად მომპყრობი ხარ, ჩვენ ღმობიერად მოპყრობა გვასწავლე

აზიმი ხარ; სიდიდისა და ბრწყინვალეობის პატრონი ხარ, ჩვენ ნუ დაგვამცირებ

ლაფური ხარ; შენს მონა-მორჩილებზე ცოდვების მპატიებელი ხარ, ჩვენი ცოდვები შეგვინდე

შექური ხარ; მადლობების მიმღები ხარ, მადლიერების თქმის შესაძლებლობა მოგვეცე

ჰაფიზი ხარ; ყველაფრის დამცველი ხარ, ჩვენ სიგლახეებისაგან დაგვიცავი

ჰასირი ხარ; ყველაფერზე პასუხის მომთხოვნი ხარ, ჩვენ ისეთ მდგომარეობაში ნუ ჩაგვაგდებ, რომ პასუხი ვერ გავცეთ

ქერიმი ხარ; სიკეთისა და პატივის უხვად გამცემი ხარ, ჩვენ გულუხვობა გვასწავლე

რაქიბი ხარ; ყველა არსების მეთვალყურე ხარ, ნუ დაივიწყებ ჩვენზე თვალის დევნებას

მუჯიბი ხარ; თხოვნა ვედრების მიმღები ხარ, ჩვენს ვედრებას უპასუხოდ ნუ დატოვებ

ჰაქიმი ხარ; ყველაფრის თავის ადგილას გამკეთებელი ხარ, ჩვენ უსარგებლო საქმეებს ჩამოგვაშორე

ველდი ხარ; შენი მონა-მორჩილები ძალიან გიყვარს, ჩვენ სიყვარული გვასწავლე

ბაისი ხარ; მკვდრების გამცოცხლებელი ხარ, ჩვენ ბედნიერად გაგვაცოცხლე

შეჰიდი ხარ; ყველაფრის მოწმე ხარ, ჩვენგან შენდამი სიყვარულის მოწმე იყავი

ჰაყყი ხარ; ერთად ერთი ჭეშმარიტება შენ ხარ, ჩვენ ჭეშმარიტება შთაგვაგონე

ვეილი ხარ; შენ ხარ ის, ვისაც მიენდობიან, ჩვენ შენზე მინდობას ნუ დაგვავიწყებ

ყავი ხარ; ძალის პატრონი ხარ, ჩვენ შენი სიყვარულით გაგვადლიერე

მეთინი ხარ; შეურყეველი ხარ, ჩვენ ჩვენი სისუსტის ამარა ნუ მიგვატოვებ

ველი ხარ; მორწმუნეთა მოყვარე ხარ, ჩვენ მოყვარედ მიგვიღე

ჰამიდი ხარ; ქების ღირსი ხარ, ჩვენ შენდამი ქების სიამოვნება მოგვანიჭე

ღვთისმსახურება

ჩემს
სარწმუნოებას
ვსწავლობ

შეისწავლე, გამოიკვლიე, იფიქრე

**”სთქვი (მუჰამმედ):
უეჭველად, ჩემი
ლოცვა და ჩემი
წირვანი, ჩემი
სიცოცხლე და
ჩემი სიკვდილი
სამყაროა ღმერთ-
ის-აღლაჰისთვისა.“**

(სურა ენამი-საქონელი.
აიათი 162)

1. ქელიმეი შეჰადეთი, ნამაზი (ლოცვა) მარხ-
ვა, ზეჰათი და ჰაჯი უფროსებს შეეკითხეთ, ამ
სიტყვათა მნიშვნელობების ან ლოცვების შესახ-
ებ ლექსი, მოთხრობა ან გამოცანა იციან თუ
არა. რასაც ისწავლით, რვეულში ჩაწერეთ.

2. ამ კარის მეცადინეობის პერიოდში ამხ-
ანაგებთან შეთანხმებით თითო კვირა თითოეულ
საკითხს დაუთმეთ: ჯამეებისა და სასულიერო
პირთა კვირეული, გაჭირვებულთა დახმარების
კვირეული და სხვა.

3. აღლაჰის სიყვარულის მოპოვების მიზნით
გაკეთებული ყველა საქმე ღვთისმსახურებაა. ყო-
ველდღიური ცხოვრების მაგალითებით ამ საკი-
თზე ამხანაგებთან ისაუბრეთ.

4. რამაზნის თვე რატომაა მნიშვნელოვანი და
რატომაა ყადირის ღამე ათას თვეზე მეტად ხე-
ირიანი.

5. ბევრი იკითხეთ წიგნები რელიგიის კულ-
ტურისა და ბავშვთა აღზრდის
შესახებ. ქვემოთ მოცემული ღიანეთის საქმე-
თა გამომცემლობის წიგნებიდან
ღვთისმსახურების შესახებ არსებული შემდე-
გი თავები წაიკითხეთ:

- ა. ჯიბის ილმიჰალი, მეჰმეთ სოიმენი
- ბ. რამაზანი და მარხვა, სეიფეთინ იაზიჯი
- გ. აკრძალულები და ღიდი ცოდვები ისლამის
რელიგიაში. ლუთფი შენთურქი

ლვთისმსახურება ღმერთზე გულითადად მიმხრობა, მის წინაშე ქედის მოხრა და მასზე მიყოლაა. ლვთისმსახურება გამჩენის სიყვარულის შედეგია და მხოლოდ ალლაჰისათვის კეთდება. ყველა ლვთისმსახურებაში ღმერთის რწმენაა გამოხატული. ადამიანი გამჩენის სიყვარულს როგორ გამოავლენს? ან თუ იცის ვინმემ, რით იქნება იგი კმაყოფილი?

აღლაჰმა ყურანში ძვირფას შუამავალს ასე უბრძანა: უთხარი (მუჰამედ): თუ აღლაჰი გიყვართ, მაშინ მომყევით მე, რომ აღლაჰმა შეგიყვაროს თქვენ და შეგინდოთ თქვენვე ცოდვები, აღლაჰი შემნდობი და შემწყნარებელია.“ სურა ალი იმრანი, აიათი 31) ესე იგი, ღვთისმსახურება მხოლოდ ჩვენს ძვირფას შუამავალზე დაჯერებით, მის გზაზე გაყოლითაა შესაძლებელი. რა თქმა უნდა, ყველა ღვთისმსახურების არსი, აღლაჰსა და ძვირფას შუამავალზე დაჯერება და მათზე დამოკიდებულების გამოხატვაა, რომელიც ქელამეი შეჰადეთშია ჩამოყალიბებული:

ქელიძეი შეჰადეთი: მჯერა, რომ ალლაჰის გარდა სხვა ღმერთი არ არსებობს და მოწმე ვარ, რომ მუჰამედი მისი მსახური და შუამავალია.

რწმენიდან მომდინარე ადამიანის დადებითი და სასარგებლო ყველა საქმე ღვთისმსახურებად ითვლება. ალლაჰის გზაზე გარჯა, სიკეთეზე, წახალისება, ბოროტებაზე წინ აღდგომა, ყურანის კითხვა ნამაზი, მარხვა, ზეჟათი და ასე შემდეგ ისლამის ძირითადი ღვთისმსახურებებია. ამ ღვთისმსახურებათა დროს, ადგილის, შესრულების ფორმასა და რაოდენობას ჩვენი სარწმუნოება გვასწავლის. ჭკვიან, მოწიფულ და საჭირო პირობების მქონე ყველა მუსლიმანს ამ ღვთისმსახურებათა შესრულება ევალება. ამ თვისებების მქონე ადამიანს მუქელლეფი (პასუხისმგებელი) ჰქვია.

დათვალეთ ერთი დღის განმავლობაში
ნალოცი ზუთი ნამაზის ლოცვისას
სიტყვა "ალლაჰუ ექბერ"-ს რამდენჯერ ვიმეორებთ.
უფროსებთან ერთად იმსჯელებთ ამ სიტყვის
მნიშვნელობასა და ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებაში
მისი ადგილის შესახებ..

ფარდი (სავალდებულო)

მოქმედებები, რომელთა შესრულებასაც ჩვენი სარწმუნოება აუცილებლად მოითხოვს და ყველა მოწიფულის მხრიდან აუცილებლად გასაკეთებელია, შეუსრულებლობა კი ცოდვად ითვლება. მაგალითად ნამაზის ლოცვა, სამართლიანად მოქცევა. სიტყვის არ გატეხა.

ჰარამი (აკრძალული)

მოქმედებები, რომლებსაც ჩვენი სარწმუნოება მთელი სიმკაცრით კრძალავს, ის რაც მუსლიმანმა არ უნდა გააკეთოს, თუ გააკეთებს ცოდვას ჩაიდენს. როგორიცაა მაგალითად: ტყუილის თქმა, ჭორაობა, ქურდობა და სხვა.

სუნნეთი (შუამავლის ნამოქმედარი)

მოქმედებები, რომლებსაც ჩვენი შუამავალი აკეთებდა და რომელთა გაკეთებასაც ურჩევდა ადამიანებს, როგორიცაა მაგალითად: ადამიანთა მიმართ მომღიმარი სახით ყოფნა. კბილების მოვლა, კონტაქტად ჩაცმა და სხვა.

მეჟრუჰი (მოუწონარი)

მოქმედებები, რომლებიც ჩვენს სარწმუნოებაში იკრძალება, მაგრამ მისი აკრძალულობა მტკიცე სამტკიცეებს არ ეყრდნობა. როგორიცაა მაგალითად: ლოცვისას სხვა რამეზე ყურადღების მიქცევა და სხვა.

მუჰაბი

მოქმედებები, რომელთა გაკეთების მხრივ მუსლიმანებს ისლამი არ ჩევანს უტოვებს. როგორიცაა მაგალითად: ძილი, სეირნობა, ზომიერებით ვაჭრობა და სხვა.

კარი პირველი

ღმერთის ქონაზე ღღეში ჭუთჭერ ლოცვა: ნამაზი

ისლამის ძირითად პირობათაგან ერთ-ერთი ნამაზის ლოცვაა — ღმერთის გახსენება და მასზე ვედრების მიზნით გარკვეულ დროებში, გარკვეული რიტუალთა დღეში ხუთჯერ შესასრულებელი ფარდია. ნამაზი ადამიანს სულიერად ღმერთთან აამაღლებს. იგი რწმენის შემდეგ სარწმუნოების ყველაზე მნიშვნელოვანი ბრძანებაა.

ნამაზის დროული შესრულება, ალლაჰის ყველაზე საყვარელი ქმედებაა. ისლამის წინა რელიგიებშიც ლოცვა ფარდი იყო. რაიმე გამოუვალი მიზეზის გარეშე ლოცვის შეუსრულებლობა დიდი ცოდვაა. ნამაზის ლოცვა სავალდებულოა მაშინაც, როცა წყალი არ მოიპოვება (თეიემუმით), ხოლო ავადმყოფობისას მჯდომარედ ან მწოლიარედ ლოცვაც შეიძლება.

”უეჭველად, მე ვარ ალლაჰი, არ არსებობს ღმერთი გარდა ჩემისა. ამიტომ მეთაყვანე მე და შეასრულე ნამაზი ჩემი ხსენებისათვის“.

(სურა ტა ჰა, აიათი 14)

ლოცვა, რწმენის საძირკველი,
მორწმუნის ამაღლება,
ჩვენი თვალის სინათლეა,
სამოთხის გასაღებია.

ნამაზის ფარდები (აუცილებლობები)

ნამაზს 12 ფარდი აქვს. 6 ლოცვის დაწყებამდე კეთდება, მათ ლოცვის გარე პირობები ჰქვია. 6 კი ლოცვის შიგნით ხორციელდება, მათ ლოცვის შიდა პირობები ჰქვია.

I. ნამაზის პირობები

ლოცვა ადამიანსა და ალლაჰს შორის ერთგვარი შეხვედრაა. ასეთი მნიშვნელოვანი შეხვედრა მოუძაადებლად არ შეიძლება. ლოცვისათვის მოსამზადებელი პირობებია:

1. ჰაღესისაგან თაჰარეთი - ანუ სულიერი სიბინძურისაგან გასუფთავება. ადამიანი გამჩენის წინაშე ყოველგვარი უარყოფითისაგან განწმენდილი და გასუფთავებული უნდა წარსდგეს, აბღესი და ღუსლი, ლოცვამდე გასუფთავებას ნიშნავს.
2. ნეჯასეთისაგან თაჰარეთი - სალოცავი ადგილი და მლოცველის ტანსაცმელი, რომელიც მას აცვია, სუფთა უნდა იყოს. ჩვენი ძვირფასი შუამავალი ბრძანებს: "სისუფთავე ლოცვის გასაღებია".
3. სეთრი ავრეთი - სასირცხო ადგილების დაფარვას ჰქვია. ნამაზის მლოცველმა ლოცვის დროს სხეულის ზოგიერთი ადგილი უნდა დაიფაროს.
4. ისთიყბალი ყიბლე - ქაბეს მიმართულებით დგომას ნიშნავს, გულით ალლაჰისაკენ მიპყრობას გამოხატავს.
5. გაყით - ყველა ლოცვას თავისი დრო აქვს და იმ დროს ილოცება. ჩაძინების ან დავიწყების შემთხვევაში თავის დროზე შესრულებელი ნამაზის ლოცვასაც თავისი აქვს.

6. (ნიეთი) განზრახვა - ლოცვა

განსაზღვრული მოქმედების მხოლოდ ფიზიკური შესრულება არაა. იგი ამ მოქმედების იგივე ლოცვის, ალლაჰისადმი ვალდებულების მიზნით სულიერი განწყობის შექმნაა, რასაც თანახლავს სხვადასხვა შინაარსის ტექსტების წარმოთქმა.

(მუკამმედ) წაიკითხე წიგნი (ყურანი), რომელიც შთაგეგონა და შეასრულე ლოცვა - ნამაზი. უეჭველად ლოცვა - ნამაზი (აღამიანს) უნამუსობასა და სიგლახეს დააცილებს უთუოდ, ალლაჰის სსენება ყველაზე უდიდესია და ალლაჰმა უწყის რასაც სჩადისართ“
(სურა ანქებუთ-ობობა, აიათი 45)

II. ლოცვის შიდა სავალდებულო პირობები

აღამიანი, რომელმაც ლოცვის გარე სავალდებულო პირობები შეასრულა, უკვე შეუძლია ნამაზი ილოცოს. ლოცვის დროსაც არსებობს აუცილებელი შესასრულებელი პირობები, რომელსაც ნამაზის შიდა სავალდებულო პირობები ჰქვია. ესენია:

1. იფთითაჰ (საწყისი) თეჰბირი - ყველა ლოცვა აუცილებლად ალლაჰის დიდების გამომხატველი სიტყვა, ”ალლაჰუ ექბერ“-ის თქმით იწყება.
2. ყიამი (დგომა) -ვისაც ძალა შესწევს, ლოცვა ფეხზე დგომით უნდა შეასრულოს.
3. ყირაათი (კითხვა) - ყურანის აიათების კითხვა
4. რუქუდი (წელში მოხრა) - ხელების მუხლებზე დაწყობით ალლაჰის წინაშე წელში მოხრა.
5. სეჯდე-ალლაჰის წინაშე, შუბლით, ცხვირით, ორივე მუხლით, ხელებით, ფეხის თითებით ძირს შეხება
6. ყადეი ახირე (ბოლო დაჯდომა)-ლოცვის ბოლოს ეთთეჰიათის, ვედრების (დუის) კითხვის დამთავრებამდე მოცდაა.

რადგანაც სარწმუნოების არსი ერთდმერთიანობაში მდგომარეობს. ლოცვის ჯგუფურად (ჯამათით) შესრულება უკეთესია, ამასთან ერთად ისეთი ლოცვებიც არსებობს, რომელთა შესრულება ჯგუფურადაა აუცილებელი. ასეთებია: კვირაში ერთხელ ჯუმის (პარასკევის) ლოცვა და წელიწადში ორჯერ ბაირამის ლოცვა.

მუკამმედ შუამაგალმა ერთ დღეს ამხანაგებს უთხრა: ”თქვენს კარებთან მდინარე, რომ მიედინებოდეს და დღეში ხუთჯერ რომ დაიბანოთ, რაიმე ჭუჭყი დაგრჩებათო?“ ”არა“- ჯუპასუხეს ამხანაგებმა. მაშინ შუამაგალმა ბრძანა:”აი ხუთი დროის ნამაზის ლოცვაც ასეა. ალლაჰი აღამიანს ნამაზის ლოცვით ცოდვებისაგან ათავისუფლებს“

(წმინდა ჰადისი).

განბანვის ფარდები

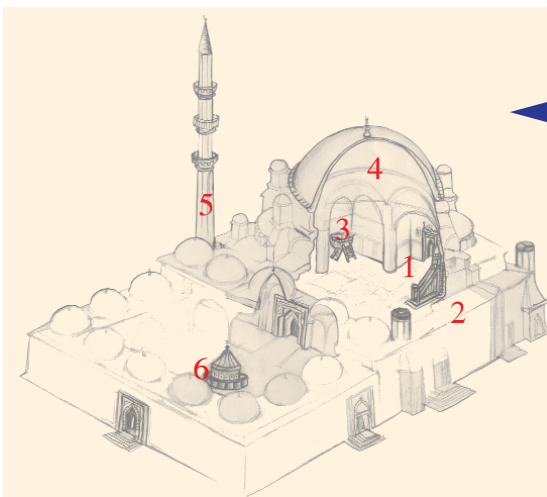
1. პირის ღრუს გამობანა
2. ცხვირის ღრუს გამობანა
3. მთელი სხეულის დაბანა

აბდესის ფარდები

1. ხელებისა და პირისაზის დაბანა
2. მკლავების დაბანა იდაყვების ჩათვლით
3. თავის, სულ ცოტა ერთი მეოთხედი ნაწილის დასველება - მესპი
4. ფეხების დაბანა კოჭების ჩათვლით.

თეიეზუმის ფარდები

1. განზრახვა -ნიეთის გაკეთება
2. სუფთა მიწაზე ხელებით ორჯერ შეხება, პირველი შეხებისას სახეზე ხელების ჩამოსმა, მეორე შეხებისას მკლავებზე ხელის მოსმა (მესპის გაკეთება).

გამოიკვლიეთ ქვემოთ მოცემული მეჩეთის გეგმა. მეჩეთის ხელმძღვანელის მიერ გეგმაზე ციურებით აღნიშნული ნაწილების სახელები შეისწავლეთ და დაწერეთ.

ადამიანი, რომელიც ასრულებს ლოცვას

- a ყველა ბინძური და ცუდი მოქმედებისაგან დაცულია. ალლაჰის სიდიადის ხშირად ხსენებით მისდამი რწმენას იძლიერებს.
- a ყოველთვის ღმერთს იხსენებს, მთელ დღეს ყველა მოქმედებით ცდილობს ალლაჰის კმაყოფილება მოიპოვოს.
- a აბდესს აიღებს და თავის სისუფთავეს მიაქცევს ყურადღებას, სუფთად ყოფნას ეჩვევა.
- a გარდა ასმისა, აბდესი მას სულიერ სიმტკიცეს ჰმატებს.
- a დაწესებულ დროებში ნამაზის ლოცვით საცხოვრებელი დროის დაგეგმვას სწავლობს.
- a გარკვეული დროის მონაკვეთებში ყოველდღიურ ცხოვრებისეულ საქმეს, ფაციფუცსა და შფოთს განშორდება და ღმერთთან დაკავშირების ბედნიერებას ეზიარება.
- a ემორჩილება დიდი ალაჰის ბრძანებას: **”ჰეი, მორწმუნეო! ეძიეთ დახმარება (ალლაჰისა) მოთმინებაში და ლოცვაში, ის უეჭველად მომთმენებთანაა“**. (სურა ფური ბაყარა, აიათი 153) ნამაზის ლოცვით გაინათებს სულს და გაიძლიერებს რწმენას.
- a ეძლევა საშუალება, დრო და ადგილი, რათა გამოხატოს ალლაჰისადმი მადლიერება სხეულით, ენით, გონებით, გულით.

კარი მეორე

ცულ ზაფხულთან მიმოთრეპის მასწავლებელი: მარზეა

**”ჰეი, მორწმუნენო!
თქვენ დაგვე-
აღებულათ
მარხვა, როგორც
დაევალებუ-
ლა ეს თქვენს
წინამორბედთ.
იმედია, თქვენ
ღვთის მოშიშნი
იქნებით.“**

(სურა ფური-
ბაყარა აიათი 183)

რამაზანის თვის მარხვა, ისლამის ერთ-ერთი ძირითადი საფუძველთაგანია. მარხვა არის მუს-ლიმანის მიერ დილის ცისკრიდან საღამომდე შე-გნებულად ჭამისა და სმისაგან თავშეკავება, სქესობრივი კავშირის გამორიცხვა. მარხვა ალ-ლაჰის კმაყოფილების მოპოვების მიზნით უნდა შესრულდეს.

აღამიანმა შესაძლებელია მგზავრობისა და ავადმყოფობის დროს არ იმარხო, მაგრამ რო-ცა ამგვარი მდგომარეობა დასრულდება, გამოტ-ოვებული მარხვა უნდა აანაზღაუროს, ვისაც აქ-ვს ისეთი შეუწყვეტელი ავადმყოფობა, რომელ-იც მარხვაში ხელს უშლის, ის ყოველი უმარხავი დღის სანაცვლოდ ერთ გამოსასყიდს - ფიდიეს გასცემს, ის, ვინც არ მარხულობს და მოერიდ-ება ჭამასა და სმას, სხვა მარხულთა თანდასწრ-ებით, ეს იქნება მის მიერ მარხულობისა და რა-მაზნის თვისადმი პატივისცემა. საღამოს სერობის (იფთორის) დრომდე შეგნებულად რაიმეს ჭამა, სმა და სქესობრივი კავშირი მარხვას გატეხს.

**რას ნიშნავს მარხვა, მარხვის ყოველდღიუ-
რი დასრულება, მარხვის გატეხა,
მონახეთ ლექსიკონებში, ჰკითხეთ უფროსებს და
ისწავლეთ მათი მნიშვნელობები.**

იმსაქი: მარხვის დაწყების დრო. განთიადამდე ცოტათი ადრე. დილის ნამაზის დროის დასაწყისი.

იფთარი: მარხვის ყოველდღიური დამთავრების დრო, მზის ჩასვლისა და საღამოს ნამაზის დროის დასაწყისი.

ყაზა: რამაზნის თვეში მგზავრობის ან ავადმყოფობის გამო მარხვის შეუსრულებლობის შემდეგ, ხელსაყრელ დროს, გამოტოვებული თითოეული დღისათვის ერთი დღის მარხვით ანაზღაურება.

ფიდიე: პიროვნების მიერ თავის დროზე გამოტოვებული, შემდეგში კი საპატიო მიზეზის გამო აუნაზღაურებელი ერთი დღის მარხვის სანაცვლოდ ღარიბზე იმდენი საჭმლის საფასურის მიცემა, რამდენსაც ერთ დღეში თავად ჭამს, ან ერთი ღარიბის ერთი დღით დაპურება.

ადამიანი, რომელიც მარხულობს

- a განსაკუთრებული ჯილდოს მიღების უფლებას მოიპოვებს. მუჰამედ შუამავალი გვამცნობს ალლაჰის ბრძანებას: **”მარხვა ჩემთვისაა, მის საზღაურს მე გავცემ“** (წმინდა ჰადისი).
- a თავისივე ნებით აიღებს ხელს თავის ცუდ სურვილებზე და თავდაჭერილობას ისწავლის.
- a შიმშილითა და წყურვილით გამოწვეული სიძნელის განცდით გაიძლიერებს ამტანობასა და მოთმინებას. მუჰამედ შუამავალი ბრძანებს: **”მარხვა მოთმინების ნახევარია“** (წმინდა ჰადისი).
- a თავის უსაზღვრო სურვილებსა და ვნებებს დაიოკებს, ადამიანთა შორის უსიამოვნების მომტან ზღვარგადასულ საქციელს დათმობს.
- a ენას უცენზურო და უხამსი სიტყვებისაგან დაიცავს. მუჰამედ შუამავალი ბრძანებს: **”თუ კი ვინმე კინკლაობას ან ჩხუბს დაგიწყებთ, უთხარით, მარხული ვარო“** (წმინდა ჰადისი)
- a მასზე უფრო გაჭირვებაში მყოფთა მდგომარეობას მიხვდება და მათ დასახმარებლად ყველა ღონეს იხმარს.
- a იცის, რომ მარხვით, რწმენითა და სამაგიეროს მხოლოდ ალლაჰისაგან ლოდინით, წარსულში ჩადენილი ცოდვები ეპატიება და სიცოცხლის დარჩენილ დროს წმინდად გატარებას შეუდგება, ცოდვებისა და სივლახეებისაგან შორს დადგება.
- a დარწმუნდება, რომ თერთმეტი თვის განმავლობაში ყოველდღიური ცხოვრების რიტმის შეცვლა შეუძლია. ამგვარად, თვითონაც მიხვდება, რომ სიკეთისა და სილამაზისაკენ შემობრუნება შესაძლებელია.

ქვემოთ მოცემულია დღიურის ერთი ნაწილი. იგი გასართობად წაიკივხეთ, რადგან ზოგიერთი სიტყვა დაშიფრულია, სცადეთ ამოხსნათ შიფრი.

ერთი კარდის ფოტოლი მოგონებათა რვეულში

25 დეკემბერი,

დღეს ჩვენს ოჯახში მზიარულებაა. დედამ სამზარეულოში საქმეები მოათავა და საჩქაროდ საყიდლებზე გავიდა. ბაბუა ბებიას ყავის მოღუღებას თხოვს. ბებია მას აფრთხილებს. ბაბუა ამბობს: "ნუ მსაყვედურობ. მთელი თვის განმავლობაში მე შენ ყავას აღარ მოგთხოვ". ბაბუა ყავის გარეშე ვერ გაძლებს, ვნახოთ თავის სიტყვას როგორ შეასრულებს. დღეს პირველი ნამაზი უნდა შესრულდეს. პირველ უნდა ავდგეთ.

დელას ვუთხარი, რომ წლეულს რამაზანში თავიდან ბოლომდე ვიმარხულებდი, ძალიან გაუხარდა. ვახშობის შემდეგ აბდესი ავიღეთ და ჯამეში წავედით. ჯამე ხალხით იყო სავსე. ლოცვის შემდეგ ჯამიდან გამომსვლელ ადამიანებს ვუცქირე და ენთუზიაზმით აღსავსე ზღვა ხალხი რომ ვნახე, ღმერთისადმი მადლიერება გამოვთქვი.

26 დეკემბერი

სკოლაში დამავიწყდა, რომ მარხული ვიყავი და წყალი დაველიე. ბე-ბიამ ამისხნა, რომ ამით მარხვა არ გატეხილა, რადგან ეს შეგნებულად არ გამიკეთებია და მითხრა: "შენ ალლაჰს უყვარხარ. ნახე, როგორ დაგეხმარა წყურვილის მოკვლაში." მეც მიყვარს ალლაჰი-ვუპასუხე მე. როცა მომშივდა, ბაბუამ მირჩია, რაიმეთი გავრთობილიყავი. ჩემს მიერ ნახულ გასართობში თვითონაც ჩავითრიე. ერთად ამოვხსენით გაზეთში გამოქვეყნებული მარხვის კროსვორდი. მე კითხვები წავიკითხე. ბაბუამ პასუხები გასცა. უჰ! რამდენი რამ იცის ბაბუჩემმა.

დელამ რამაზანისათვის განსაკუთრებული რეცეპტით ტკბილეული დაამზადა. როცა ტკბილეულიანი თეფში წინ მივიჩოჩე, ბაბუამ მითხრა: "..... სუფრა ყველაზე საუკეთესო მომენტია იმისათვის, რომ ადამიანმა მოთმინება და ზრდილობა ასწავლოს საკუთარ თავს." და თავზე ხელი გადამისვა. კითხვამდე ცოტა დრო იყო დარჩენილი. დრო ძალიან ნელა გადიოდა. ხმა გაისმა "ღმერთო ჩემო, რა კარგია ეს ეზნის ხმა" -ვთქვი მე. ყველამ გაიღიმა.

კარი მესამე

1. ალლაჰის ჰოძეჭულთაგან მინთეინსეე ღაჭაჩქეა: ზეჟათი

ისლამის ძირითადი საფუძვლებიდან ერთ-ერთი ზეჟათია. ზეჟათი ქონებით გაწეული ღვთისმსახურებაა. ზეჟათი ნიშნავს, რომ პირადი საჭიროებების დაკმაყოფილების შემდეგ, ერთი წლის განმავლობაში შენახული გარკვეული რაოდენობის ქონებიდან გარკვეული ნაწილი (ძირითადად ორმოციდან ერთი) წელიწადში ერთხელ გაჭირვებულებს უნდა მიეცეს. ზეჟათი, ყურანში თითქმის ყველგან ნამაჰთან ერთადაა ნახსენები. ესე იგი, ზეჟათმა მუსლიმანის ცხოვრებაში ნამაჰის მსგავსად მასიური ადგილი უნდა დაიჭიროს: **”ალლაჰმა მე სიცოცხლის მანძილზე ლოცვა და ზეჟათი მიბრძანა“** (სურა მერიემი, აიათი 31)

ზეჟათი არის, არა მდიდრის წყალობა ღარიბის მიმართ, არამედ ღარიბის წილი მდიდრის ქონებიდან. **”მდიდრის ქონებაში წილი აქვს დახმარების მთხოვნელსა და უძლურ-უქონელს“** (სურა ზარიათი, აიათი 19). მდიდარმა ადამიანმა ზეჟათის მიცემისას უნდა ეცადოს, რომ ზეჟათის ამღებს გული არ ატკინოს, რადგან სიკეთის გაკეთება და შემდეგ დაყვედრება სიკეთის ფუჭად ჩავლის მიზეზი გახდება, შეიძლება ერთი შეხედვით ჩანდეს, რომ ზეჟათის გადახდით ქონება კლებულობს, მაგრამ ქონება რომლის ზეჟათიც გადახდილია, ალლაჰის მოცემული ბარაქათი გამრავლდება. **”მაგალითი იმათი, ვინც თავიანთ ქონებას ალლაჰის გზაზე ხარჯავენ, ჰგავს მაგალითს მარცვლისას, რომელიც შვიდი თავთავით აღმოაცენა და თითოეულ იმ თავთავში ასი მარცვალია. ალლაჰი უმრავლებს იმას, ვისთვისაც ჰსურს. ალლაჰი ყოვლისმომცველი და მცოდნეა.“** (სურა ფური-ბაყარა, აიათი 261).

მიიღე მათი ქონებიდან სამოწყალო - ზეჟათი, რათა მისით განიწმინდო და განამრთელდე და დალოცე ისინი...

(ალაფი - ნადავლი, აიათი 103)

”უთუოდ გადარჩნენ მორწმუნეები, რომლებიც თავიანთი ლოცვისას მოშიშნი არიან და რომლებიც უაზროსგან ზურგშექცეულნი არიან და რომლებიც ზეჟათის გადამხდელნი არიან“

(სურა მორწმუნენი, აიათი 1-4)

ზექათის თვალსაზრისით
შეაფასეთ ქვემოთ მოცემული
ინუს ემრეს ლექსი და თქვენი
შეხედულებები ამხანაგებს
გაუზიარეთ.

ქონების მეპატრონე, სიმდიდრ-
ის მეპატრონე, აბა, მითხარ სად
არის პირველი მეპატრონე?
სიყალბეა ქონებაც და სიყალბეა
სიმდიდრეც მიდი აბა ცოტა
ხნით, შენც თავი შეიქციე.

ადამიანი, რომელიც ზექათს იხდის

- a გაისუფთავებს თავს ისეთი ცუდი ჩვევებისაგან, როგორიცაა ეგოიზმი, სიძუნწე და სიამაყე.
- a გააცნობიერებს, რომ ალლაჰის ბოძებული ქონებისათვის მაღლობის გადახდაა საჭირო და ეს მხოლოდ სიტყვიერად არ არის საკმარისი.
- a მონაწილეობას იღებს მდიდართა და ღარიბთა შორის ეკონომიკური უთანასწორობის დაძლევაში. ამგვარად, მას თავისი წვლილი შეაქვს მდიდარსა და ღარიბს შორის იღუმალი სიახლოვის, ურთიერ პატივისცემისა და ურთიერთ სიყვარულის ჩამოყალიბებაში, საზოგადოებაში მშვიდობის და სოციალური თანასწორობის დამყარებაში.
- a ხელს უწყობს საზოგადოებაში ისეთი ცუდი და სამარცხვინო ქმედებების აღმოფხვრას, როგორიცაა: მათხოვრობა, ქურდობა, ყაჩაღობა და სხვა.
- a საზოგადოებაში საკუთარ ჰუმანურ მოვალეობებს მიხედება და ერთიანობის გრძნობა მოემატება, როგორც სხეულის ერთი ნაწილის ატეივებისას სხვა ორგანოებიც გრძნობენ ავადმყოფობას, შესაბამისად საზოგადოებაში არსებული პრობლემების გამო ტკივილს თვითონაც იგრძნობს და მათ დაძლევაში თავის წვლილს შეიტანს.
- a თავისთავს საკუთარი ფულისა და ქონების მონობისაგან გაითავისუფლებს, აღიარებს, რომ მის ხელთ არსებული ქონების ნამდვილი მეპატრონე ალლაჰია.
- a გაცემით, გაზიარებით, მოძმეზე გაჭირვების ჟამს დახმარებით, ძირითადი ადამიანური ღირსებებით აღიჭურვება და ძვირფასი მუჰამედ შუამავლის ნაბრძანების თანახმად ბედნიერი იქნება: "მიმცემი ხელი ამღებ ხელზე უპირატესია".

"ცოტა მოწყალება (სადაცა) ბევრ უბედურებას გააქარწყლებს."
გამონათქვამის აზრის შესახებ ამხანაგებთან იმსჯელოთ.

2. მოგზაურობა ტბინთა

ადგილებში: აქაობა

ჰაჯობა ისლამის ერთ-ერთი ძირითადი საფუძვე-
ლთაგანია. ჰაჯობა ქონებითა და სხეულით შესასრ-
ულებელი ღვთისმსახურებაა. ჰაჯობა წლის გარკვე-
ულ დროს მექაში მყოფი ქააბესა და გარკვეული
წმინდა ადგილების მონახულებას ნიშნავს. ეს არის
ის წლიური შეკრების დრო და ადგილი, სადაც ერ-
თმანეთის მიმართ თანასწორ ვითარებაში იკრიბებიან
სხვადასხვა რასის, სქესის, ენის, სოციალური მდგ-
ომარეობისა და ასაკის ადამიანები.

ჰაჯობის დროს მოსანახულებელი წმინდა ადგი-
ლებია: ქალაქ მექაში მდებარე ქააბე, საფა, მერვე,
არაფატი, მუზდელიფე, მინა.

”...ალლაჰის
გულისათვის ამ
სახლის (ქაბის)
მოვლა-პატრონობა
ვალდებულიაა
ადამიანებზე, იმა-
თზე, ვისაც
ძალუმს მისი
მონახულება“

(სურა ალი იმრანი,
აიათი 97)

ჰაჯობაზე ნამყოფ თქვენს ახლობელს (ნაცნობს) ჰკითხეთ, თუ
რა მონახულება და რა იგრძნო იქ.

მექას გარშემო მიქათად წოდებული ადგილები ჰარემის (ჰაჯობისათვის მო-
წესრიგების) ტერიტორიის საზღვრებს მოიცავს. ამ საზღვრებთან მისვლის შემდ-
გ ტანსაცმელი, ფეხსაცმელი და წინდები უნდა გაიხადო და და ორ პირსა-
ხოცში უნდა შეეხვიო, ჰაჯობისათვის განზრახვა ანუ ნიეთი უნდა გააკეთო და
თელბიე (ლებბეიქ ალლაჰუმე ლებბეიქ) წარმოთქვა. ამრიგად, უკვე იპრამში
იმყოფები და ჰაჯობის ღვთისმსახურება დაწყებულია. ჰაჯობის თვეებში სხვა
რიტუალები წესის მიხედვით უნდა შესრულდეს. ჰაჯობის ხვედრის შემთხვევ-
აში ამ შესაძლებლობისა და საშუალების მომცემი ალლაჰის მიმართ მადლობის
გამოხატვის მიზნით ყურბანი უნდა დაიკლას. ამით ჰაჯობა დასრულდება.

ჰაჯობის ფარდები

იპრამი - ადამიანი, რომელიც ჰაჯობისათვის განზრახვას ჰყოფს, ნიეთს გა-
აკეთებს და თელბიეს წარმოთქვამს, სხვა დროში ნორმალური მოქმედებები: ყვ-
ავილის მოწყვეტა, ხის მოჭრა, წვერის გაპარსვა, თმის შეკრეჭა, შეკერილი ტ-
ანსაცმლის ჩაცმა, ნადირობა და მსგავსი ზოგიერთი საქმეები, ჰაჯობის პერი-
ოდში არ უნდა გააკეთოს.

ქააბეზე გარს შემოვლის რიტუალი- შავი ქვა (ჰაჯერულესვედის) ერთი კუ-
თხიდან შემოვლის დაწყება და ქააბეზე შეიღჯერ გარშემოვლა.

არაფატზე შეჩერება - ჰაჯების მიერ მექას სამხრეთ აღმოსავლეთით მდებ-
არე არაფატის მთაზე ასვლა და ყურბანის ბაირამამდე ერთი დღით ადრე, რამდ-
ენიმე ხნით იქ გაჩერება.

თელობიე

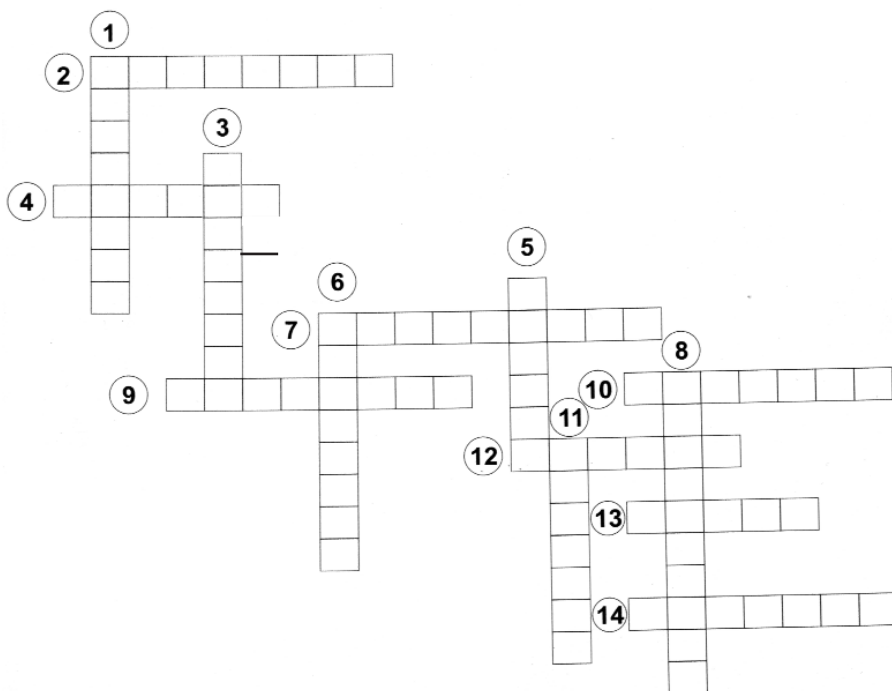
დღემთო ჩემო”შეხს ბრძანებებზე მორჩილებას დიდი სიამოვნებით ვაღიარებ. მზადა ვარ შენი ბრძანების შესასრულებლად, ყოველის-შემძლე ჩემო ალლაჰო. შენ ხარ ჩემი ერთადერთი სადიდებელი, ქება-დიდება შენთვისაა. ჩემზე ბოძებული ყველა სიკეთე შენ გეკუთვნის, ყველაფერი შენია... არ არსებობს შენი მოზიარე და თანასწორი.

ყურბნის შეწირვის ღვთისმსახურება, როგორც პიროვნებისათვის, ასევე საზოგადოებისათვის სხვადასხვა სახის სარგებლობის მომტანი ღვთისმსახურებაა. ყურბნის შემწირველი ალლაჰზე დამოკიდებულებას აღიარებს და საზოგადოებაში ძმობისა და ურთიერთდახმარების დამკვიდრებაში შეაქვს წვლილი.

ადამიანი, რომელიც ჰაჯობას ასრულებს:

- ა სადა ტანსაცმელში სხვა ჰაჯებთან ერთად თანასწორ პირობებში მოქმედებით თანასწორობის გრძნობებს განავითარებს.
- ა თანამდებობა, წოდება, სიმდიდრე, ქონება და მსგავსი იურიდიული და ეკონომიკური ღირებულებების წარმავლობაში კიდევ ერთხელ დარწმუნდება, სამართლიანობის გრძნობას განივითარებს.
- ა რასის, სქესის, ენის, ასაკისა და სხვა ყოველგვარი განსხვავების დროებითობას და უმნიშვნელობას მიხვდება. ისლამის, ძმობის ყველა ადამიანის გაცნობა-დაახლოების მნიშვნელობას გაიგებს.
- ა ალლაჰის წინაშე ადამიანების ნამოქმედარის გამო განკითხვის დღეს გაიხსენებს და საიქიოსათვის მზადების აუცილებლობის აზრს განიმტკიცებს.
- ა მოთმინებას, სიმდიდრეზე გამკლავებას, ჯგუფური მოქმედების უნარს, ურთიერდამარებისა და სოლიდარობის მსგავს ლამაზ თვისებებს შეიძენს.
- ა ალლაჰის მიერ მასზე ნაბოძები ჯანმრთელობის, მოხერხების, ქონების, სიმდიდრისა და მსგავსი სიკეთისათვის მადლობას იხდის.
- ა ძვირფასი მუჰამედ შუამავლისა და მისი თანამოაზრეების ნამყოფი ადგილების მონახულებით მათ მიერ დატოვებულ წერილს უფრო კარგად ეპატრონება.
- ა სარწმუნოების პიროვნული მხარის გარდა მის საზოგადოებრივ მნიშვნელობასაც შეიცნობს, ხალხის წინაშე უფლებებისა და მოვალეობების მიმართ პასუხისმგებლობას აიღებს.

კროსვორდი

1. მუსლიმანების დღესასწაული, რომელიც წელიწადში ორჯერ ტარდება
2. მუეზინის მიერ მრევლის სალოცავ-ად მიხმობა
3. რიტუალი მექაში. მუსლიმანთა დღესასწაული, მუსლიმანთა მიერ ზილჰიჯის თვეში მექაში მოსანახულებლად წასვლა
4. ღარიბებზე გასაცემი მოწვალეობა
5. რამაზანის თვის 27-ე ღამე, როდესაც ყურანმა იწყო ჩამოსვლა
6. მეჩეთში მრევლთან ერთად ნამაზის შესრულება
7. მოწვალეობა, რომელსაც რამაზანის თვეში გაიღებენ
8. ისლამის ერთ-ერთი ძირითადი პირობა. "ზუთი სახის საჭმელი, ერთმანეთს არ ეკარება. ორი დღეს მოესწრო, სამი ღამეს ეფარება"
9. ლოცვა, რომელიც რამაზანის თვეში ტარდება ძილისწინა ლოცვის

შემდეგ.

10. ჩვენი სარწმუნოება-მუსლიმანთა სარწმუნოების სახელწოდება
11. მუსლიმანთა სალოცავი ადგილი-ღმერთის სახლი.
12. ჭამის დრო მარხვის პერიოდში, მარხვის დაწყებამდე ცოტა ადრე
13. მინარეთიდან სალოცავად მოწოდება
14. იმამის მიერ მეჩეთში წარმოთქმული მოწოდება პარასკევობით (ჯუმიის ლოცვა) და დღესასწაულებზე.
15. იასიდან (ღამის ლოცვას) დილამდე შესასრულებელი არასავალდებულო ლოცვა.
16. წმინდა მთა საუდის არაბეთში
17. სამი მუხლი ლოცვა, ძილისწინა ლოცვის შემდეგ
18. არასავალდებულო ლოცვა, რომელსაც მორწმუნე მუსლიმანი ასრულებს.

ზნეობა

ჩემს
სარწმუნოებას
ვსწავლობ

შეისწავლე, გამოიკვლიე, იფიქრე

1. შეისწავლეთ სიტყვები: ფარმი, ვაჯიბი, სუნნეთი, მუბაჰი, მუს-თეჰაბი და მეგობრებთან ერთად იმსჯელეთ მათ შორის სხვაობებზე
2. კეთილი ზნეობა ცხოვრების კანონად რომ ვაქციოთ, ამისათვის რა უნდა გავაკეთოთ
3. ერთ ერთი მნიშვნელოვანი ადამიანის ცხოვრების ისტორია გამოიკვლიეთ და მისი სამაგალითო ქცევები ამხანაგებს გააცანით.
4. იმსჯელეთ თქვენი ყველაზე ღამაში და გამორჩეული ზნეობრივი ქცევის შესახებ და დაფიქრდით, რა სარგებლობა მოაქვს თქვენთვის მას.
5. რას გააკეთებს მუსლიმანი, რომელმაც იცის თავისთვისა და ოჯახის წინაშე არსებული მოვალეობები?
6. რას სვდებით მუჰამედ შუამავლის სიტყვებიდან - "ბავშვი მუსლიმნად იბადება"
7. იმსჯელეთ ახლობლებთან და სთხოვეთ გიამბონ, რას ხედავენ ისინი მუჰამედ შუამავლის ზნეობაში?
8. რას გააკეთებს მუსლიმანი, რომელმაც იცის გარემოსა და მთელი კაცობრიობის წინაშე არსებული საკუთარი მოვალეობები?
9. წაიკითხეთ ჩვენი ძვირფასი შუამავლის გამოსათხოვებელი მიმართვა (ველა ხუთბი) და მონახეთ მასში ზნეობრივი ღირებულებები.
10. როგორ აუხსნით მეგობარს კარგი ზნეობის სარგებლიანობას.
11. რელიგიის კულტურისა და ზნეობის შესახებ არსებული წიგნებიდან ან ქვემოთ დასახელებული ღიანეთის საქმეთა სამმართველოს გამომცემლობის წიგნებიდან ზნეობის შესახებ შემდეგი თავები წაიკითხეთ:
 - ა. **ისლამის ზნეობა და სულიერი მოვალეობები: ირაჰიმ აგაჰ ჩუბუქჯუ**
 - ბ. **სიკეთის გასამრჯელო: ზარიფე ჯანანი**
 - კ. **სიყვარული და მეგობრობა აიათების და ჰადისების ფონზე: ისმაილ კარავოზი.**

სიცოცხლის გამოძახილი

ერთი კაცი შვილთან ერთად სეირნობდა. ბავშვმა უცაბედად წაიბორძიკა და მიწაზე დაეცა. ”აჰ“ დაიყვირა ბავშვმა. მათ მოპირდაპირე მთის მწვერვალიდან ”აჰ!“ მოესმათ. ბავშვმა ცნობისმოყვარეობით ჰკითხა: ”შენ ვინა ხარ?“ ”შენ ვინა ხარ?“ მოესმა პასუხად. ამჯერად უკვე გაბრაზებულმა დაიყვირა: ”შენ ერთი მშიშარა ხარ!“ ”შენ ერთი მშიშარა ხარ!“ მოვიდა ხმა მთიდან. ბავშვი მამას მიუბრუნდა: ”რა ხდება მამა?“ მამამისი მთისკენ შებრუნდა და შესძახა: ”შენით აღფრთოვანებული ვარ.“ ”შენით აღფრთოვანებული ვარ“, იყო პასუხი. მამამ კიდევ შესძახა: ”შენ ღიღებული ხარ“ ”შენ ღიღებული ხარ“ იყო პასუხი. ბავშვს ძალიან გაუკვირდა, მაგრამ რა ხდებოდა ვერ მიმხვდარიყო, მამამისმა აუხსნა: ”ამას გამოძახილი, ექო ჰქვია, სინამდვილეში კი ეს ჩვენი ცხოვრებაა. ცხოვრება მუდამ მასზე მიცემულს უკან დაგიბრუნებს“

ადამიანები ერთმანეთის სარკენი არიან. ჩვენი ცხოვრების და ურთიერთობების სტილის განმსაზღვრელი ერთმანეთის მიმართ ჩვენი დამოკიდებულებებია. როგორც გვინდა, რომ ჩვენ მოგვექცნენ, ისე მოვექცეთ სხვას. რაც გვინდა რომ ვიხილოთ, ჩვენც ის უნდა ვუძღვნათ სხვას, თუ სიყვარულს ველოდებით, სიყვარული, თუ სინაზე გვინდა, სინაზე, თუ პატივისცემას მოველით, პატივისცემა... რაც არ გვინდა რომ შეგვემთხვეს, სხვას იმას ნუ გავუკეთებთ. იმისათვის რომ მტრობას არ გადავეყაროთ, მტრობას ნუ გავაკეთებთ, თუ გვინდა რომ ეგოისტობას არ გადავეყაროთ, ეგოისტურად არ უნდა მოვიქცეთ. იმისათვის, რომ უსამართლობაში არ მოვხდეთ, უსამართლობა არ უნდა ჩავიდინოთ.

**საყვარელი
შუამავალი ასე
ბრძანებს: ”თუ
რომელიმე თქვენთაგანი
ძმისთვისაც არ
ისურვებს იმას,
რაც თავისთვის
სურს, ნამდვილი
მორწმუნე
არაა“**

(წმინდა ჰადისი).

ოქროს წესი:

როგორც შენ გინდა, რომ მოგვექცნენ,
შენც ისევე მოექეცი.

კარი პირველი

1. ისლამი ლამაზი ზნეობაა

კარგი ზნეობა არის, ადამიანის სწორი წესების ქცევაში ასახვა და ჩვევად ქცევა. ისლამის ყველაზე მნიშვნელოვანი მიზანი ისაა, რომ ადამიანი იყოს ზნეობრივად ჩამოყალიბებული, ძვირფასი მუჰამედ შუამავალი ბრძანებს: "მე კარგი ზნეობის სრულყოფისათვის ვარ გამოგზავნილი" (წმინდა ჰადისი).

მუსლიმანი ადამიანის ფასი, მისი ზნეობის სილამაზით იზომება, როცა ჰკითხეს ძვირფას მუჰამედ შუამავალს: "ვინ არიან ალლაჰისათვის ყველაზე საყვარელი ადამიანები? შუამავალმა უპასუხა: "ვინც ყველაზე საუკეთესო ზნეობის მქონენი არიან" (წმინდა ჰადისი).

ისლამი, რწმენისა და ღვთისმსახურების საფუძველზე ადამიანების ცუდი თვისებებისა და ჩვევებისაგან თავის დაღწევას და კარგი ზნეობის მიღებას ისახავს მიზნად. წინა თავებში ალლაჰზე, მის ანგელოზებზე, წიგნებზე, შუამავლებზე, საიქიოზე, ბედისწერასა და განგებაზე, მორწმუნე, მლოცველ, მარხვის შემსრულებელ, ჰაჯობაზე წამსვლელ და ზექათის გადამხდელ ადამიანთა მიერ შეძენილ ლამაზ თვისებებზე გავამახვილეთ ყურადღება. ამასთან ერთად რწმენისა და ადამიანის ღვთისმსახურების ხარისხიც ზნეობის სილამაზესთანაა დაკავშირებული, ალლაჰის კმაყოფილების მოპოვების გზაც კარგ ზნეობაზეა დამოკიდებული.

ვინც ალლაჰისკენ პირს იბრუნებს, დაემორჩილება მას და კეთილის მქნელი იქნება, ის ჩაჭიდებულია მტკიცე ნასკვს და მისი საქმეების საბოლოო შედეგი ალლაჰისკენაა მიმართული

(სურა ლოჟმანი, აიათი 22)

ისე, როგორც რწმენისა და ღვთისმსახურების საფუძველები, ყურანი-დან და ძვირფასი შუამავლის სუენეთებისაგან ვისწავლეთ, თუ რა არის კარგი, ლამაზი, სასარგებლო და ამასთანავე რა არის ცუდი, არასწორი და საზიანო. იმისათვის, რომ კარგი ზნეობის ვიყოთ, ღმერთის ბრძანებებს უნდა დავემორჩილოთ, აკ-

რძალულს უნდა მოვერიდოთ. ეს ბრძანებები და აკრძალვები ერთმანეთთან კავშირშია.

ლამაზი ჩვევა, რომელიც ჩვენ გვახასიათებს, თავისთან ერთად კარგ თვისებებს შეგვძენს, ცუდი ჩვევებისაგან განშორებასა და თავის დაღწევაში დაგვეხმარება. ადამიანი, რომელიც ცდილობს იყოს სამართლიანი, სხვისი უფლებების მიმართაც პატივისცემით მოიქცევა. დედ-მამას, ამხანაგებს, ნათესავებს, უმცროსებსა და უფროსებს, ალლაჰის გაჩენილს პატივისცემით მოეპყრობა. ალლაჰის მიმართ პატივისცემის გრძნობა მას პასუხისმგებლობებს შეახსენებს.

ფრთამოტეხილი ჩიტისადმი, ქუჩაში მტირალი ბავშვისადმი, უმწეოსადმი და ღახმარების მოხონვლისადმი პასუხისმგებლობას იგრძნობს ეგოისტობას დათმობს და თავგამოდებით დაიწყებს ღმერთისადმი მსახურებას. მის ირგვლივ სიბრალულობა და ოპტიმისტურად გაიხედავს და ბოძებული სიკეთეებისათვის ალლაჰისადმი მადლიერებას გამოთქვამს. ეს მადლობა მის რწმენას გააძლიერებს. რწმენა კი გამბედაობას შეჰმატებს.

უსამართლობისა და შეუბრალებლობის წინააღმდეგ მამაცად იბრძოლებს. ამ ბრძოლისას სიმტკიცე და მოთმინება მოემატება. მოთმინება მას შუღლისაგან დაიცავს. ბოროტებაზე სიკეთით წინ აღდგომას ისწავლის. ამხანაგს, რომელიც მიცემულ სიტყვას არ ასრულებს, მიცემული სიტყვის შესრულებით თვითონ მაგალითს მისცემს.

სიტყვის შესრულებით პატივისცემას დაიმსახურებს, ერთგულ მეგობრობას დაამყარებს. სხვებთან მეგობრობა მას შურიანობისაგან დაიცავს, ის საზოგადოებას და კოლეგებს ერთგულებას აჩვენებს. არავის და არაფერს არ დაამცირებს. მიხვდება, რომ ალლაჰის მიერ გაჩენილ ყველა არსებაში სილამაზე არსებობს. ცხოვრებას კეთილი თვალთ შეხედავს და ბედნიერი იქნება, ამხანაგებს ღიმილით მიესალმება, მის ბედნიერებას გარშემომყოფთ გაუზიარებს.

ძვირფასი მუჰამედ შუამავალი ბრძანებს: ”ის ვინც პატარებს სიყვარულით და სინაზით არ მოეპყრობა და უფროსების ფასი არ იცის, ჩვენთაგანი არაა“ (წმინდა ჰადისი)

2. ძვირფასი მუჭამედ შუამავალი, წითელზე შნეოჭის ქუჩაში

ეფიცავ, ალლაჰის შუამავალში არის მაგალითი თქვენთვის, იმისათვის, ვინც მოელის ალლაჰის წინაშე წარდგომას და უკანასკნელ დღეს დაახსენებს ალლაჰს გამუდმებით ძვირფასი მუჭამედ შუამავალი, როცა ალლაჰის წერილების ადამიანებზე გადაცემის მოვალეობას ასრულებდა, იმავდროულად ამ წერილთა მოთხოვნების ყველაზე საუკეთესოდ შემსრულებელი უპირველესად თვითონ იყო. მისი ცხოვრება ყველაზე საუკეთესო სახელმძღვანელოა ჩვენთვის იმის მხრივ, თუ როგორ უნდა მოვიქცეთ, რანაირ გამოუვალ მდგომარეობაშიც უნდა აღმოვჩნდეთ. შეგვიძლია ძვირფასი მუჭამედ შუამავლის ცხოვრებას გადავაკლოთ თვალი, მაგალითი ავიღოთ და მას მივბადოთ.

რა მდგომარეობაში, როგორ იქცეოდა ის? როდესაც მის ცხოვრებას შეისწავლით, აღმოაჩენთ უამრავ მაგალითს იმისას, თუ როგორ იქცეოდა სხვადასხვა მდგომარეობაში. რაც სწორი გზის მაჩვენებელი იქნება თქვენთვის. აი რამდენიმე მაგალითი თქვენს ცხოვრებაში მოსალოდნელი მდგომარეობისა და როგორ მაგალითს გვაძლევს ძვირფასი შუამავალი.

(სურა აჰზაბი, აიათი 21) ^a როცა მდიდარი და ქონების პატრონი ხარ, გაიხსენე ძვირფასი მუჭამედ შუამავლის გულუხვობა, როცა მას ქარავნები დაჰყავდა და ვაჭრობდა.

^a როცა ღარიბი და უქონელი ხარ, იფიქრე იმ მოთმინების შესახებ, როცა ძვირფასმა შუამავალმა სამშობლო, ქონება, ყველაფერი რაც გააჩნდა, მიატოვა და მექადან მედინაში გადასახლდა.

^a კლასის ორგანიზატორობისას გაიხსენე ძვირფასი მუჭამედ შუამავლის სამართლიანი მოქცევა თავისი დროის მაღალი წრის საზოგადოების მიმართ, როცა ისინი მას დაემორჩილნენ.

^a როცა თავს სუსტად და მარტოდ გრძნობ, წარმ-

ოიღვინე ძვირფას მუჰამედ შუამავალზე მექაში თავსდატეხილი გაჭირვება და წვალეზა.

^a რაიჲე საქმეში გამარჯვებისას, მაგალითი აიღე, ბედირში, ჰუნეინ-სა და მექაში მტრებზე ბრწყინვალე გამარჯვებისას ძვირფასი მუჰამედ შუამავლის მოქმედებისაგან.

^a დამარცხებისას იფიქრე ძვირფასი მუჰამედ შუამავლის ქცევაზე, როცა ის უჰუდის ბრძოლაში დაღუპულ (შეჰიდ) და დაჭრილ თავის მეგობრებს შორის დამწუხრებული დადიოდა, მაგრამ იმედს მაინც არ ჰკარგავდა.

^a თუ ვინმეს ასწავლი, გაიხსენე თუ როგორ ასწავლიდა სამლოცველოში ამხანაგებს ძვირფასი მუჰამედ შუამავალი.

^a თუ კი ვინმესგან რაიმეს სწავლობ, იფიქრე იმის შესახებ, თუ როგორ სწავლობდა ძვირფასი მუჰამედ შუამავალი ღვთიურ მცნებებს ჯებრაილის წინაშე დაჩოქილი.

^a თუ გინდა, რომ ყოველგვარი დამხმარეს გარეშე, სიკეთისათვის იბრძოლო და სამართალი განახორციელო, გაიხსენე ღრო, როდესაც ძვირფასი მუჰამედ შუამავალი მექაში სუსტი იყო, მაგრამ სამართალსა და ჭეშმარიტებას მაინც ხმამაღლა აცხადებდა.

^a თუ კი მოსამართლე ან რაიმე თამაშში მსაჯი ხარ, იფიქრე იმაზე, როცა ისლამის მოსვლამდე ჰაჯერულესვედის (შავი ქვის) თავის ადგილზე დადების გულისათვის, ჩხუბამდე მისულმა ყურეიმის ტომის ლიდერებმა რატომ დათანხმდნენ ძვირფასი მუჰამედ შუამავლის მოსამართლეობას და მან როგორი გადაწყვეტილება მიიღო.

ამხანაგებთან ერთად იფიქრეთ მუსლიმანი ადამიანის თავისთავისა და ოჯახის წინაშე არსებული მოვალეობების შესახებ. ყველამ ანბანის რიგს მიაყოლოს თვალი და მასზე მოწეული ასოთი დაწყებული წინადადება შეადგინოს.

მაგალითად:

- ა) ალლაჰისადმი ღვთისმსახურება მუსლიმანის მოვალეობაა.
- ბ) ბავშვებმა უნდა დაუჯერონ მშობლებს და შეისწავლონ, რა ევალება მუსლიმანს.
- გ) გაჭირვებულთა დახმარება მუსლიმანის მოვალეობაა. ვინც სათანადო წინადადებას ვერ შეადგენს, თამაშიდან გავა.

კარი მეორე

ჩვენი თავისა და ჩვენი თანაგრძნობის წინაშე აწესებული პოეზიკური

”შენმა ღმერთმა
ბრძანა, რომ არ
ეთაყვანოთ სხვას,
გარდა მისისა და
კეთილად
მოექცეოთ
მშობლებს. თუ
მოხუცდება შენ-
ან, ერთი მათგანი
არ ორთავე, არ
უთხრა მათ ”უპ“-
იც კი, და არც
დატუქსო ისინი,
ტკბილი სიტყვა
უთხარი მათ.
გადააფარე მათ
(ორთავეს) თავა-
ზიანობის ფრთა
სიბრალულოდ და
თქვი: ჩემო ღმერ-
თო, შეიწყალე
ისინი, როგორც
აღმზარდეს მე
პატარაობისას“

(სურა ისრა,
აიათი 23-24)

ჩვენ, რომლებსაც გვწამს, რომ ალლაჰი ყოვე-
ლთვის ყველაფერს ხედავს, ყველა ჩვენი მოქმედება
ფარული თუ ღია ცნობილია მისთვის, ჩვენს ქცე-
ვებს ამის მიხედვით ვანხორციელებთ. ეს რწმენა
ადამიანს მისი საქმიანობის შედეგებს ათვალისწინ-
ებინებს და თავის მოვალეობაში შემაგალი საქმე-
ბის სრულფასოვნად შესრულებისაკენ მიმართავს.
ამას პასუხისმგებლობა ჰქვია. პასუხისმგებლობა გვა-
კისრია, როგორც ალლაჰის, ადამიანებისა და ყვე-
ლა სხვა გაჩენილთა მიმართ, ასევე ჩვენი საკუთა-
რი თავისა და ჩვენივე ოჯახის მიმართ. ადამიანმა
სხვის წინაშე აღებული პასუხისმგებლობები რომ
შეასრულოს, ამისათვის ჯერ თავისთა ვის წინაშე
არსებული პასუხისმგებლობები უნდა შეასრულოს.

”მამ და დედა სწორ გზას, იყავ
მართალი, ისე, როგორც გებრძანა!
(სურა ჰუდი, აიათი 112)

”არ ჩააგდოთ საკუთარი თავი
საკუთარი ხელებით საფრთხეში“.
(სურა ფური-ბაყარა, აიათი 195)

- ^a ძვირფასი მუჰამმედ შუამავალი ბრძანებს: ”ყველა ბავშვი მუსლიმნად იბადება“ ჩვენს ბუნებაში მყოფი თანდაყოლილი სამართლიანობისა და სისპეტაკის დაცვა ჩვენი საკუთარი თავის მიმართ ერთ-ერთი უმთავრესი მოვალეობათაგანია. რწმენა ადამიანის ყველაზე ძირითადი მოთხოვნილებაა. ადამიანი მხოლოდ რწმენით ჰპოვებს სიმშვიდეს. სინდისი მხოლოდ კარგი და ლამაზი ქცევებით იგრძნობს შევას.
- ^a ადამიანის ჭკუისა და გონების მოთხოვნილება ცოდნაა. თუ კი ცოდნა რწმენაში გაერთიანდება, ადამიანი ყოველგვარი ბოროტებისაგან დაცული იქნება.
- ^a ცოდნის მიღების უნარი ადამიანისათვის ნაბოძები ძალიან მნიშვნელოვანი სიკეთეა. ადამიანი, რომელიც ამ უნარს არ გამოიყენებს, თავის ჭკუასა და გონებას უსამართლოდ ექცევა და ალლაჰის მიერ ბოძებული ამ სიკეთისათვის მაღლიერებას არ გამოხატავს, ღმერთისაგან დაისჯება
- ^a ადამიანი, თუ კი მცოდნე და მორწმუნეა, ღვთისმსახურების შესრულების აუცილებლობას იგრძნობს. ღვთისმსახურება, კი ისე, როგორც ალლაჰის მიმართ პატივისცემა, პიროვნების ამქვეყნიური და საიქიოს ბედნიერების პირობაა. ამქვეყნიისა და საიქიოს ბედნიერების მსურველი ადამიანისათვის, თავისთავის წინაშე არსებულ მოვალეობათაგან ყველაზე მნიშვნელოვანი ღვთისმსახურების შესრულებაა.
- ^a ადამიანმა, რომ ყველა ეს მოვალეობა შეასრულოს, ამისათვის ფიზიკურ ჯანმრთელობას უნდა გაუფრთხილდეს. ჩვენი სხეული და ჯანმრთელობა ალლაჰის მიერ ჩვენზე მოცემული ანაბარია. ყველანი ამ ანაბრის დაცვის მოვალენი ვართ. ჩვენი ძვირფასი შუამავალი ბრძანებს: ”შენი სხეულის წინაშე პასუხი უნდა აგო“ (წმინდა ჰადისი).
- ^a ადამიანმა პირველად ყველაზე ახლობლების წინაშე არსებული მოვალეობები უნდა შეასრულოს. ამ ახლობელთაგან ყველაზე პირველი დედ-მამაა. მათ არც სიტყვით, არც ქცევით და არც მოქმედებებით არავითარ შემთხვევაში არ უნდა ვაწყინოთ, მათ მომღიმარი სახით და ტკბილი ენით უნდა მოვეუფროთ, მათი სურვილისამებრ მოქმედება ჩვენს მოვალეობებს შორისაა.

”ალლაჰისათვის ყველაზე საყვარელი მოქმედება თავის დროზე ლოცვა და დედ-მამაზე სიკეთის გაკეთებაა“
(წმინდა ჰადისი)

თავისთავისა და ოჯახის წინაშე არსებული ზნეობრივი მოვალეობების მცოდნე მუსლიმანი

^a საქმეს, რომელსაც აკეთებს. ცდილობს რომ კარგად გააკეთოს, რადგანაც იცის, რომ ალლაჰისა და თავისი სინდისის წინაშე ვალდებულია.

^a იმისათვის ირჯება. რომ რაც მას ასწავლეს, კარგად დაისწავლოს და ცოდნა აიმაღლოს.

^a არა მარტო სხვების წინაშე, არამედ საკუთარი თავის მიმართაც სამართლიანია.

^a თუ კი კეთილდღეობასა და სიუხვეს მიაღწევს, ღმერთს მადლობას შესწირავს. თუ გაჭირვებასა და ხელმოკლეობაში ჩავარდა, არ შეშინდება. იცის, რომ რასაც უნდა გადაეყაროს. ყველაფერში მისთვის სიკეთე და სილამაზე არსებობს.

^a იცის, რომ რაც მის შესაძლებლობას აღემატება, იმაზე პასუხისმგებელი არაა. მის შესაძლებლობებზე აღმატებული საქმის შეუსრულებლობის გამო წუხილი არ აქვს, რადგან - "ალლაჰი არავის აკისრებს იმას, რაც ადამიანის ძალას აღემატება" (სურა ბაყარა ფური.286)

^a იცის, რომ როგორც კარგი, ისე ცუდი საქმისათვის სამაგიეროს მიიღებს. ოჯახში მის პასუხისმგებლობაში არსებული მოვალეობების სხვაზე დაკისრებას არ ცდილობს.

^a ეგოისტობას განშორდება, ოჯახის წევრების მიმართ მისი სიყვარული და სიახლოვე მოიმატებს, იცის, რომ ეს სხვებთან დამოკიდებულებაში დადებით მუხტს შეიტანს.

^a ძვირფასი მუჰამმედ შუამავლის ცხოვრებიდან აიღებს მაგალითს. თავის ოჯახსა და ნათესავებს შორის ურთიერთობებს მის მოქმედებებს შეუსაბამებს.

^a პრობლემების წინაშე სუსტი არაა. ცდილობს, რომ მოაგვაროს.

^a იცის, რომ უვიცად მოქმედება გამბედაობა კი არა, წინდაუხედაობა და უცოდინარობაა.

^a ცდილობს, რომ ყოველთვის სწორად მოიქცეს.

თავი თქვენთვის საოცნებო პროფისიის ადამიანად წარმოიდგინეთ. მაგალითად: ინჟინერი, ექიმი, მასწავლებელი, მფრინავი, არქიტექტორი... ჩამოაყალიბეთ, თუ რას უნდა მიაქციოთ ყურადღება სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას.

იმსჯელეთ ქვემოთ მოცემული საკითხების შესახებ.

- იფიქრეთ ჩვენი სხეულის ორგანოების მოვალებების შესახებ. რა მოხდება, თუ კი ჩვენს ორგანოთაგან ერთ ერთი თავის ფუნქციას არ შეასრულებს?
- რა არის ოჯახის წევრთა მოვალებები? რა მოხდება, თუ კი ოჯახის წევრები მოვალებებს არ შეასრულებენ?

- a** არასოდეს უთავბოლოდ არ დახარჯავს ფულს, სიძუნწისაგან შორს დგას, უფროსებისა და პატარების წინაშე ღმობიერად, მოთმინებით და პატივისცემით იქცევა.
- a** უარყოფითი სიტუაციების დროს საქმეს აუჩქარებლად, აუღელვებლად, სიმშვიდის დაცვით მიუდგება. ურყევად და მტკიცე ნებისყოფით მოქმედებს.
- a** ცხოვრებას ალლაჰისმიერი წესების მიხედვით მოიწყობს და ბოლომდე უშიშრად და ყურადღებით შეუტევს სიძნელებებს.
- a** არ შეშურდება თავისი ძმების ან სხვების, ყველას მიმართ სულგრძელა.
- a** მის ყველა მოქმედებასა და სიტყვაში ერთგულება იგრძნობა.

ქვემოთ მოცემულია ქცევის ზოგიერთი წესი. კარგი მუსლიმ-ანისათვის მისაღებ მოქმედებას **ს (სწორი), მიუღებელ მოქმედებას **ა** (არასწორი) ბეგრა დაუსვით.**

() არ იქურდებს	() ჰარამს არ შეჭამს, ჰალალ მოგებას ეძებს.
() სიტყვას არ შეინახავს, ჭორიკანაა	() სიტყვას არ შეასრულებს
() აზარტულ თამაშს არ თამაშობს	() ზომასა და წონაში მოატყუებს
() ეგოისტია, ყოველთვის თავისთავზე ფიქრობს	() ობოლსა და გაჭირვებულს დაიცავს
() გაჭირვებულებს ეხმარება	() აჩქარებული და მოუთმენელია
() სხვის ქონებას უნებართოდ აიღებს	() მოპირდაპირეს მოატყუებს
() თავის გამოსარჩენს უყურებს.	() არ იმრუშებს
სხვისას მნიშვნელობას არ ანიჭებს.	() მომლიმარია, ვინმეს არ ეურჩება
() ისეთ სასმელებს არ იყენებს,	() ქრთამს აიღებს და მისცემს
რომელიც მას ზიანს მიაყენებს	() ვალის დროულად გადამხდელი არაა
() მასზე მიბარებულ, დატოვებულ ქონებას არ უპატრონებს	() გაკეთებულ სიკეთეს დააყვედრის
() პიროვნების უფლებას	() ყველაფრის მიმართ ჰუმანური და მოწყალეა.
უფროხილდება, ვინმეს უსამართლოდ არ ექცევა.	() ტყუილს არ იტყვის.

კარი მესამე

მოგაღწეოთქი ჩვენი გაჩემოთა ღო გაგოთქოთიქი ტინამე

”ჰეი მორწმუნენო!
იყავით
ალლაჰთან (მართ-
ალ) შეუვალნი
სიმართლისათვის
მოწმობაში. არ
გებიდგოთ (თქვენ)
ხალხის
მბულვარებამ
უსამართლობისა-
ენ. იყავით სამარ-
თლიანნი..! ეს
უფრო ახლოა
ღვთისმოსო-
შობასთან და
გეშინოდეთ
ალლაჰისა,
უეჭველად
ალლაჰი მცოდნეა
რასაც
სჩადისართ“

(სურა მაიდე-სუფრა,
აიათი 8)

ისლამის ზნეობა ყველა ადამიანის ძირითად უფლებებზე პატივისცემას მოითხოვს. ყველა ადამი-
ანს, ქონების ალალი გზით შოვნის, ადამიანებზე
პატივის მიგების, სხვა ადამიანებთან თანასწორობ-
ის, პირად საქმეებში ჩაურევლობის, კვების, ღებინ-
ავებისა და მსგავსი ძირითადი მოთხოვნებილების
დაკმაყოფილების უფლება გააჩნია.

ჩვენს ძვირფას შუამავალს ჰკითხეს: ”ყველა-
ზე ხეირიანი ადამიანი ვინაა?
შუამავალმა უპასუხა: ”ადამიანი, რომელსაც
საზოგადოებისათვის ყველაზე
მეტი სიკეთე მოაქვს“. (წმინდა ჰადისი)

მუსლიმანები ყველა აღმსარებლობის ადამიანთა
უფლებებს პატივისცემით ეპყრობიან. უფრო მეტიც,
მათ ძმებად მიიჩნევენ და თავს მოვალედ თვლიან
მხარში ამოუდგნენ გაჭირვებაში და დაეხმარონ
სიძნელეების გადალახვაში. გასაჭირში ჩავარდ-
ნის პრობლემას მონდომებით, გულთადად და
დაუზარებლად მოგვარებას ცდილობენ. ვინც
ბოროტებას გაუკეთებს, მათ მიმართ მიმტევებელნი
არიან, სიძულვილს არ ატარებენ. იმისათვის, რომ
იგივე სიგლახე მეორედ არ მოუვიდეთ. თადარიგით
და ყურადღებით იქცევიან.

მხოლოდ საკუთარ თავს ატყუებენ და ვერც კი ხვდებიან“
(სურა-ფური, აიათი)

ახსენით რას ნიშნავს "ხალასი სიტყვა და გულწრფელობა?"

”ჰეი მორწმუნეო!
ედიეთ დაზმარება
(აღლაპისა)
მოთმინებასა და
ლოცვაში.
უეჭველად
აღლაპი მომთმ-
ენებთანაა“

(სურა-ფური,
აიათი 153)

”პეი მორწმუნ-
ენო!არ შეხვიდეთ
თქვენი სახლთა-
ვის გარდა სხვა
სახლში,
ვიდრე ნებას არ
აიღებთ და არ
მიესალმებით იმ
სახლის წევრებს.
ეს უკეთესია
თქვენთვის.
იმედია დაუ-
ფიქრდებით“

(სურა ნური -სინათლე,
აიათი 27).

ვაი, ზურგს უკან
მოლაპარაკებსა
და თვალ-წარბის
მოქმედებით,
მიმიკით სხვის
მასხრად
ამგდებებს,რომლე
ბიც ქონებას
აგროვებენ და
გამუდმებით
ითვლიან მას“

(სურა-ჰუმეზე,
აიათი 1-2)

ადამიანი, რომელმაც იცის გარემოსა და
ყველა ადამიანის წინაშე თავისი
მოვალეობები.

- a იცის, რომ მარტო თავისთვის არ ცხოვრობს და ეცდება, რაც შეიძლება მეტი სიკეთე აკეთოს ადამიანებისათვის
- a ამხანაგობასა და მეგობრობას დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს, მათთან ყოველთვის ერთგულია.
- a რა საიდუმლოებებსაც გაანდობენ, შეინახავს. სხვისი ცხოვრების მიმართ პატივისცემითაა განწყობილი.
- a ზურგს უკან ვინმეს ცუდად არ ახსენებს, არც ცუდს გაიფიქრებს.
- a სხვას არ დასცინებს. იცის, რომ მის წინაშე მყოფიც მისნაირი ადამიანია და ამის მიხედვით მოქმედებს.
- a გაბრაზებისას შეუძლია ბრაზის დაოკება, ცდილობს, ისე იმოქმედოს, რომ ბოლოს არ ინანოს.
- a უფროსსა და უმცროსს, განურჩევლად ყველას თავაზიანად ეპყრობა.
- a ზეჟათის, ფითრის და მსგავსი მატერიალური ვალდებულებების შესრულებით არ იფარგლება. იცის, რომ ღიმილიც კი ერთ ერთი დახმარება და სიკეთეა.

- a იცის, რომ ნამდვილი დახმარება მხოლოდ კეთილი საქმეებით შეიძლება. ცდილობს ცუდი საქმეების ჩამდენნი ჩამოაშოროს ამ საქმიანობას.
- a მისგან დახმარების მოხონელ ადამიანს თანაუგრძნობს და ცუდად არ მიმართავს. ყოველთვის ახსოვს ალლაჰის დარიგება - "ფრთხილად, მოხონელებს არ გაუწყრე!" (სურა ღუჰა, აიათი 10)
- a იცის, რომ გაცემით არაფერი მოაკლდება და სჯერა, რომ მისი ქონების ბარაქა გაზიარების შემთხვევაში მოიმატებს.
- a როცა ვინმეზე დახმარება უნდა, გაიხსენებს ალლაჰის დარიგებას: "ვერ მისწვდებით სიკეთეს, ვიდრემდის არ გასცემთ იმათაგან, რაც გეძვირფასებათ, ხოლო რასაც იმოწყალებლეთ, შეჭველად, ალლაჰმაც უწყის (სურა ალი იმრანი აიათი 92). იმ ქონებას კი არ გასცემს, რაც არ მოსწონს და რის გადაგდებაც უნდა, არამედ ლამაზ და კარგ ქონებას გასცემს.
- a დახმარებას მხიარული სახით გასწევს და არ დააყვედრის.
- a დახმარებას სხვის დასანახად არ აკეთებს, ისე მოიქცევა, რომ მარჯვენა ხელით მიცემულს, მარცხენა ხელი ვერ ხედავდეს.

"ჰეი მორწმუნ-
ენო! არ ჭამოთ
ქონება თქვენი
თქვენ შუა უმარ-
თლოდ, გარეშე
(იმისა), თუ
იქნება (თქვენში)
ვაჭრობა-გარიგება
თქვენივე
ურთიერთთანხმობ
ით და არ —
მოჰკლათ
სულები თქვენი.
შეჭველად,
ალლაჰია თქვენი
შემწყნარებელი"

(სურა ნისა,
აიათი 29)

"შეჭველად ისინი.
რომლებმაც თქვენს
ჩვენი ღმერთი
ალლაჰია. შემდეგ
საეტაკი
ცხოვრებით
ცხოვრობენ, არ
იქნება მათთვის
შიში და არც
დამწუხრდებიან.
აი, ისინი არიან
სამოთხის მკვიდ-
რნი, სადაც
სამუდამოდ
დარჩებიან,
საზღაურად იმისა,
რასაც
აკეთებდნენ".

(სურა აჰჰაფი.
აიათი 13-14)

- a ის ქვეშევრდომებს და ერთად მომუშავე ადამიანებს სამართლიანად და სიბრალულით ექცევა
- a იმისათვის, რომ ვინმეს უსამართლოდ არ მოექცეს, ყურადღებით მოქმედებს. ობიექტურია, მისი ახლობელიც რომ უსამართლოდ იქცეოდეს, ის სამართლიანობის მხარეზე დადგება.
- a იცის, რომ ალლაჰი სამართლიანია და მას ენდობა.
- a ვინმეს არ შეაცდენს. ჩვენი ძვირფასი შუამავალი ბრძანებს: ”მომტყუებელი ან დამზარალებელი ან ცბიერი ჩვენთაგანი არაა“ (წმინდა ჰადისი)
- a ყოველთვის სიტყვის პატრონია. არავითარ შემთხვევაში არ ტყუის.
- a როცა მეზობელი უკაშხმოდაა, თვითონ მაძლარი არ დაწვება.
- a ავადმყოფებს მოინახულებს.
- a ობლებს იცავს და ყურადღებას აქცევს.

ნებისმიერ ვინმეზე მოხმობა

ნოველა ეხება ოთხ პიროვნებას. ესენია **ყველა**, **ერთი მათგანი**, **ნებისმიერი** და **არავინ**.

მნიშვნელოვანი საქმე უნდა გაკეთებულიყო და **ყველას** სჯეროდა, რომ ამ საქმეს **ერთი მათგანი** გააკეთებდა. სინამდვილეში ამ საქმის გაკეთ-

ება **ნებისმიერსაც** შეეძლო, მაგრამ **არავინ** არ გააკეთა.

ამის გამო **ერთი მათგანი** ძალიან გაბრაზდა, რადგანაც საქმე **ყველასი** იყო. **ყველა** ფიქრობდა, რომ ამ საქმის გაკეთება **ნებისმიერს** შეეძლო, მაგრამ **ვინმე** ვერ ხვდებოდა, რომ **ყველა** ამას ვერ გააკეთებდა. საქმე, რომლის გაკეთება **ნებისმიერს** შეეძლო, როცა **არავინ** არ გააკეთა, ბოლოს **ყველამ ერთი მათგანი** დააღანაშაულა.

კითხვები შეფასებისათვის:

1. თუ გადაეყარეთ ისეთ შემთხვევას, როცა პასუხისმგებლობას ყველა სხვაზე აგდებს? რა სახის პრობლემები მოჰყვება ამას?
2. თუ არიან თქვენს ირგვლივ ისეთი პიროვნებები, რომლებიც პიროვნულსა თუ საზოგადოებრივ პასუხისმგებლობებს ისე ასრულებენ არც კი დასცდებათ: ”მე მენალვლება, სხვებმა იდარდონ“ იმსჯელეთ ამხანაგებთან ამ ადამიანების მიერ საზოგადოებრივ საქმიანობაში მონაწილეობის თაობაზე.

წმინდა ომარის სამართალი

წმინდა ომარი თავისი ხალიფობის პერიოდში ერთ საღამოს თავის ოთახში მუშაობდა. ამ ღრის სტუმარი ეწვია. ომარმა სტუმარი თავაზიანად მიიღო და მასთან მუსაიფი გამართა. წმინდა ომარი მაშინვე წამოდგა და სანთელი ჩააქრო, მის ნაცვლად სხვა სანთელი აანთო, სტუმარი გაოცებული უყურებდა წმინდა ომარს. ვერაფერი გაეგო, ბოლოს ვეღარ მოითმინა და ჰკითხა:

”ესეც სანთელია და ის, მეორეც სანთელი იყო. ორივე ერთნაირად ანათებს. ერთი რატომ ჩააქრე და მეორე აანთე?”

წმინდა ომარმა ასე უპასუხა:

”სანთელი, რომელიც ჩავაქრე, ხალხის ფულითაა ნაყიდი. როცა პირად სამუშაოს ვასრულებ, ამხანაგებს ვესაუბრები, იმ სანთლის სარგებლობის უფლება არა მაქვს. ამიტომ სანთელი ჩავაქრე და ჩემი ფულით ნაყიდი ავანთე.“

1. ამ ტექსტის მიხედვით სამართლიანობა რა მოქმედებაშია გამოხატული?
2. პატარა უყურადღებობის გამო თუ შეგმოხვევით ისეთი რამ, რომელიც უსამართლობას შეუწყობდა ხელს? დაასახელეთ მაგალითი.
3. ამ ტექსტის მიხედვით შეეცადეთ განსაჯოთ სახელმწიფო მოღვაწის პასუხისმგებლობა საზოგადოების წინაშე.

როგორ იმოქმედებს ურთიერთდახმარება საზოგადოებრივ ურთიერთობებზე? ამ კითხვაზე ამხანაგებთან იმსჯელეთ. ამხანაგებთან იმსჯელეთ

თუ როგორ წააქეზებთ გარშემო მყოფთ იმისათვის, რომ იყვნენ ურთიერთდახმარების მოსურნენი?

მართალი სიტყვა და ღიმილი მუსლიმანი ადამიანისათვის
თავის გარშემოყოფთა წინაშე ერთ-ერთი პასუხისმგებლობაა.
თქვენც მუსლიმანი საზოგადოების მიმართ პასუხისმგებლობის
ხუთი მაგალითი დასაახელებ.

”მუსლიმანი
მუსლიმანის ძმაა.
მას არ
ულალატებს.
ჭრილობას არ
მიაყენებს,
არ დაამცირებს“
(წმინდა ჰადისი)

”მორწმუნე
(მუმინი) ისეთი
ვინმეა, რომელიც
ადამიანებს
შეეწყობა და
ადამიანებიც
შეეწყობიან მას.
სიკეთე არაა
ისეთ ადამიანში,
რომელიც
არ ამყარებს
ახლობლობას და
არც მასთან
არის
შესაძლებელი
ახლობლო
ბის დამყარება“
(წმინდა ჰადისი)

რას გვასწავლის ძვირფასი მუჰამედ შუამავალი

^a ვინც მორწმუნე ძმის სა-
ჭიროებებს დააკმაყოფილებს,
აღლაჰი მასაც თავის საჭირო-
ებებს დაუკმაყოფილებს!

^a ვინც მუსლიმანს გაჭირ-
ვებისაგან იხსნის, აღლაჰი მას
განკითხვის ღლეს განსაცდელს
გადაარჩენს.

^a ვინც მუსლიმანს ჩააცმე-
ვს, აღლაჰი მას განკითხვის
ღლეს ჩააცმევს (წმინდა ჰადისი)

დახმარების ძალა ყველას შესწევს

სკოლის კედლებზე თავისუფალი ადგილი აღარ იყო. მხარდაჭერისა და დახმარების საზოგადოებრივი ორგანიზაცია გასულ კვირას მეზობელ ქალაქში მომხდარი მიწისძვრის შედეგად დაზარალებულთა დასახმარებლად აფიშებით უხმობდა მოსწავლეებს. ბავშვები ტრაგედიის შედეგად უსახლკაროდ დარჩენილ, ახლობლებდაკარგულ, მშვიერ და მწყურვალე ადამიანთა დასახმარებლად ფუსფუსებდნენ. ხშირად ისმოდა მოწოდება: "დახმარების ძალა ყველას შესწევს". თუმცა ხუსეინი ფიქრობდა, რომ სიტყვა არ იყო სწორი, მისი აზრით, გაჭირვებულთა დასახმარებლად საჭირო იყო სიმდიდრე. მამის სიკვდილის შემდეგ ხუსეინის მატერიალური მდგომარეობა გაუარესდა და დაზარალებულთა დასახმარებლად მისაცემი ფული არ ჰქონდა. საქველმოქმედო აქციამ სამ დღეს გასტანა. ბოლოს შეგროვებული ნივთების სატვირთო მანქანაზე დატვირთვას შეუდგნენ. ხუსეინი ხელში პაკეტით მოკრძალებით გაემგზავრა სკოლაში. კარებთან თანაკლასელი ოსმანი შემოხვდა. არც ოსმანის მატერიალური მდგომარეობა იყო კარგი. დედამისი დამლაგებლად მუშაობდა. ოსმანი მანქანაზე ნივთების ტვირთვით დაღლილიყო. მან ხუსეინს დანახვისთანავე პაკეტის შესახებ ჰკითხა: რას აგზავნი მიწისძვრის ზონაში? ხუსეინმა უპასუხა: ეს ჩემი ბავშვობის დროინდელი საბანია, როცა დაგბადებულვარ, დედას შეუკერინებია. სამწუხაროდ, მის გამოყენებამდე გარდაცვლილა. დედის სახსოვრად ვინახავდი. მიწისძვრის ზონაში, კარებში დარჩენილ ბავშვებს ვინ იცის, როგორ სცივათ, უკვე დროა, ამ საბანმა გაჭირვებაში მყოფი გაათბოს. სინამდვილეში იქ დიდი დახმარების გაგზავნა საჭირო ასე უმნიშვნელოვანესი კი არა. ოსმანმა ამხანაგს უპასუხა. სულაც არ ვფიქრობ, რომ უმნიშვნელოა, დიდი და პატარა დახმარება არ არსებობს. გაცემული ყველაფერი მის ადგილას და სამაგიეროს ნახავს. მე კი საბანიც არ მაქვს, რომ მივცე, მაგრამ არც მიფიქრია, რომ არ ვეხმარები. ასე რომ მეფიქრა, სატვირთო მანქანაზე ერთი მტვირთავით ნაკლები იქნებოდა და ამიტომ სატვირთო დაგვიანებით წავიდოდა. მე, მიწისძვრით დაზარალებულებზე დახმარებისათვის ალლაჰს ვევედრები.

როგორ მოიქცეოდით ასეთ მდგომარეობაში რომ ყოფილიყავით?
დაწერეთ მოთხრობის გაგრძელება.

”მუსლიმანი მუსლიმანის ძმაა მას შეუბრალებლად არ მოექცევა, მას საფრთხეში მარტოდ არ დატოვებს.“

ყურანში წმინდა ღოცმანი შვილს ასეთ დარიგებას აძლევს:

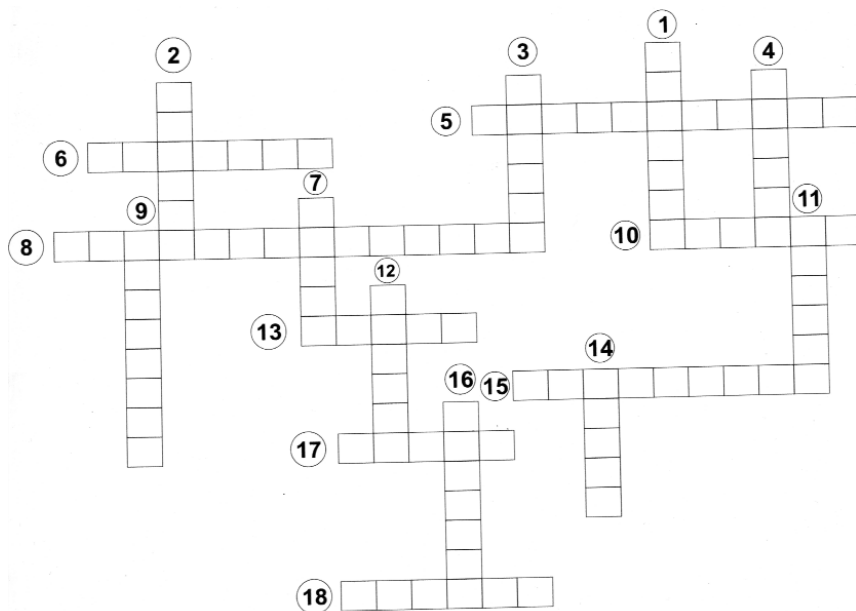
ჰეი შეილო! უეჭველად, შენი გაკეთებული საქმეები მდოგვის მარცვლის ოდენაც რომ იყოს და მიმალული კლდეში ან ცათა შინა, ანდა დედამიწაში, საჭირო დროს გამოაშფურებს მას ალლაჰი. რამეთუ ალლაჰი ყოველივეს მკოდნეა და მცნობიერია (სურა ლოჰმანი. აიათი 16).

”სიკეთე ჰქენ ზღვაში გადაგდეთუ მას თევზი ვერ მიხვდება. გამჩინმა იცის.“

”მაღლი ჰქენი ქვაზე დადე, გაიარე, წინ დაგვზღება“
ამ ანდაზის შესახებ ამხანაგებთან იმსჯელო.

კროსვორდი

1. ალლაჰის წერილების შუამავ-
ალზე ჩამომტანი ანგელოზის
სახელი

2. ცოდვილთა სამყოფელი საიქ-
იოში

3. მეჩეთის ზემოთ აღმართული
კოშკი, საიდანაც მლოცველებს
სალოცავად უხმობენ.

4. მულმივი სამყოფელი ადგილი
ამ ქვეყნის შემდეგ

5. ალლაჰი

6. დამჯერებელი, რომელსაც
სწამს

7. ისლამის მიმდევარი

8. ალლაჰის სახელების კრებუ-
ლი. ალლაჰის ლამაზი სახელები

9. ის, რაც ნამდვილია, ტყუილი
არ არის. სინამდვილე

10. წმინდა წყალი მექაში

11. მაღლიან ხალხთა სამე-
ოფელი საიქიოში

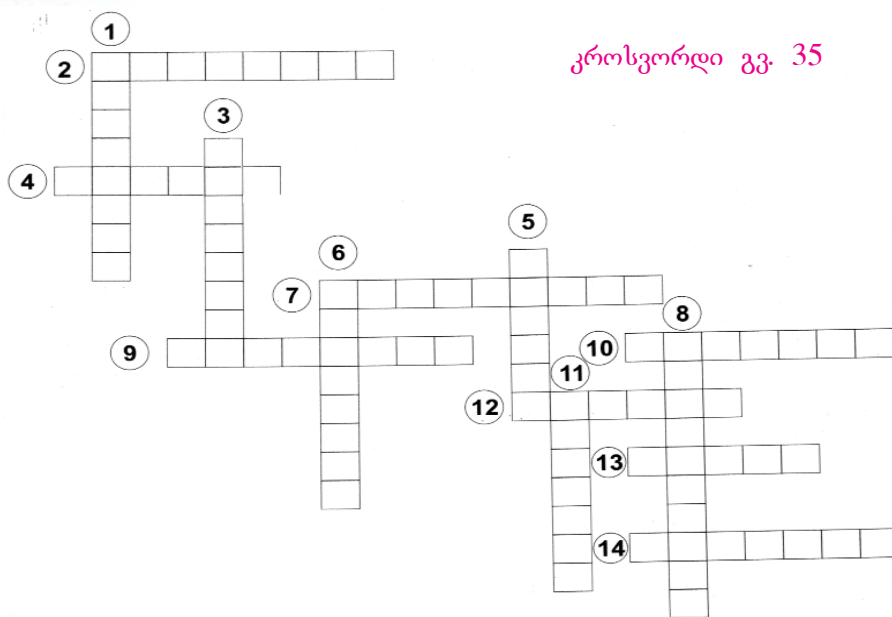
12. ჩვენი სარწმუნოება

13. ალლაჰის მიერ იესო შუამა-
ვალზე გარდმოვლენილი წიგნის
სახელი.

14. იბრაჰიმ შუამავლის შვილი,
რომელიც მამას ყურბნად უნდა შე-
ეწირა.

კროსვორდების პასუხები

კროსვორდი გვ. 35

კროსვორდი გვ. 55

